

Keskittyminen ja konsernisisällöt: Sisältöjen päällekkäisyys Kaakon Viestinnän päivälehdissä

Voitto Ruohonen ja Heikki Hellman

Tilausten ja ilmoitusmäärien hiipuminen yhdistyneenä jakelun kallistumiseen on ajanut tällä vuosituhanalla alueidensa keskustaupungeissa ilmestyvät sanomalehdet vaikeuksiin ja johtanut jakelukierteeseen. Toimialan keskittyessä lehtitalot ovat hakeneet säästöjä yhdistämällä toimintojaan ja tiivistämällä samaan ketjuun kuuluvien lehtien yhteistyötä. Tämän on tutkimuksissa oletettu ilmenevän sisältöjen lisääntyvänä yhdenmukaisuutena. Konkreettisia tutkimuksia kotimaisten päivälehtien sisältöjen päällekkäisyydestä on toistaiseksi tehty vähän. Tarkastelemme artikkelissamme empiirisen sisällönanalyysin avulla neljän Kaakkois-Suomessa ilmestyvän, Keskisuomalainen-konserniin kuuluvan sanomalehden päällekkäisyyttä. Teoreettisesti nojaamme uutisten monipuolisuuden ulottuvuuksia kuvaavaan Jonathan Hendrickxin, Pieter Ballonin ja Heritiana Ranaivosonin malliin. Tutkimuksemme osoittaa, että runsaat 40 prosenttia lehtien toimituksellisista sivuista ja palstamillimetreissä mitatusta juttusisällöstä on samaa. Toimitusten oma aineisto on pääosin paikallista. Valtakunnalliset kotimaan ja ulkomaan uutiset on ulkoistettu STT:lle ja konsernin yhteistoimituksille. Sisällön yhdenmukaistuminen vähentää lehtien käyttämien lähteiden, käsittelemien aiheiden ja välittämien mielipiteiden moninaisuutta. Se puolestaan rajoittaa yleisön mahdollisuuksia saada tietoa yhteiskunnallisista asioista ja osallistua niistä käytävään keskusteluun ja päätöksentekoon. Sitä kutsumme demokratiavaikutukseksi.

AVAINSANAT: Keskisuomalainen-konserni, keskittyminen, maakuntalehdet, monipuolisuus, sisällön päällekkäisyys

Maakuntiensa keskustaupungeissa ilmestyvät sanomalehdet olivat 1990-luvulle saakka rahasampoja tilaajien ja ilmoitusmäärien lisääntyessä vuodesta toiseen. Tällä vuosituhanalla lehtiä ovat koetelleet kasvavien kustannusten ja alenevien tuottojen ohella lukija- ja ilmoitusmarkkinan mullistanut digitalisaatio sekä ylikansallisten some- ja verkkojättien tulo jakamaan kakkua. Lehdet ovat yrittäneet selviytyä tilanteesta tiivistämällä yhteistyötä. Samalla lehtiketjut ovat kasvaneet ja ylittäneet maakuntien rajat (Hellman 2022, 7–8).

Sanomalehdillä on ollut vuosikymmenien ajan yhteistoimituksia (ks. esim. Tommila ja Salokangas 1998, 315–317). Omistuksen keskittyminen on kiihdyttänyt sisällöllistä ja

tuotannollista yhteistyötä samaan konserniin kuuluvissa medioissa. 2000-luvulla yhteistyömuodot ulottuvat hallinnosta toimitus- ja viestijärjestelmiin, ulkoasuun, toimitiloihin, jakelujärjestelmiin sekä yhteistoimituksiin (Lehtisaari ym. 2024, 19–21, 79–81). Samoja kehityskulkuja on havaittu muissakin Euroopan maissa (Hendrickx 2020; Sjøvaag 2016; Vogler ym. 2020). Yhdistämällä toimintoja mediatalot järkeistävät toimintustyötä ja hakevat säästöjä. Tutkimuksissa sen on havaittu yhdenmukaistavan lehtien sisältöä ja lisäävän yhteisten juttujen julkaisemista (Hendrickx ja Ranaivoson 2021; Lehtisaari ym. 2024; Sjøvaag 2014).

Sisältövaikutuksia on tärkeää tutkia, koska keskittymisellä on sekä markkinavaikutuksia, eli vaikutuksia mediarytysten keskinäiseen kilpailuun (Hoskins ym. 2004), että demokratiavaikutuksia, eli vaikutuksia kansalaisten tiedonsaantiin (Baker 2007; Doyle 2002; Napoli 1999; Raeijmaekers ja Maesele 2015). Median monipuolisuutta ja moniarvoisuutta pidetään poliittisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kansalaisten demokraattisen osallistumisen edellytyksinä (McQuail 1992; Meier ja Trappel 1998). Sisällön yhdenmukaistuminen oletettavasti vähentää median käyttämien lähteiden, käsittelemien aiheiden, välittämien mielipiteiden ja esiin pääsevien toimijoiden moninaisuutta sekä rajoittaa yleisön mahdollisuuksia saada tietoa yhteiskunnan kannalta tärkeitä asioista ja osallistua niistä käytävään keskusteluun ja päätöksentekoon (Humprecht ja Esser 2018; Masini ja Van Aelst 2017).

Tutkimme Keskisuomalainen Oyj:n omistaman Kaakon Viestinnän neljän, alkuvuodesta 2024 vielä seitsenpäiväisen sanomalehden, *Kouvolan Sanomien*, *Kymen Sanomien*, *Etelä-Saimaan* sekä *Länsi-Savon* juttujen kierrättämisenä ilmenevää sisältöyhteistyötä. Ensisijainen tutkimuskohteemme on *uutisten päällekkäisyys* (ks. Lehtisaari ym. 2024, 83). Päällekkäisyys eli vähintään kahden lehden keskenään jakaman sisällön osuus ilmaisee konkreettisesti lehtien sisällöllisen moninaisuuden kaventumista (Hendrickx ja Van Remoortere 2021).

Tarkastelussamme ovat sisällöltään ja taitoltaan samanlaisina jaetut kokonaiset sivut sekä jaetun sisällön määrä juttupalstamillimetreinä. Saadaksemme tarkemman käsityksen päällekkäisen sisällön luonteesta selvitimme, kenen tuottamia ne ovat. Lisäksi tarkastelemme uutisten maantieteellistä jakaumaa ja paikallisaineiston osuutta. Kustakin lehdestä olemme systemaattisesti analysoineet kahden viikon paperilehden numerot.

Teoreettisena lähtökohtana hyödynnämme Jonathan Hendrickxin, Pieter Ballonin ja Heritiana Ranaivosonin (2022) mallia. Siinä tarkastellaan median monipuolisuutta koneistona, johon kuuluu viisi toisiinsa vaikuttavaa ulottuvuutta: omistuksen, brändien, tuotannon, sisällön ja kulutuksen moninaisuus. Mallia pohjustamme esittelemällä median keskittymistä ja keskittymisen sisältövaikutuksia koskevaa tutkimuserinnettä ja sanomalehtien jaetuista sisällöistä tehtyjä aiempia tutkimuksia sekä kuvaamalla sanomalehdistön 2020-luvun murrosvaihetta ja ketjuuntumisen askelmerkkejä Suomessa. Artikkelimme empiirinen osa rakentuu tutkimusaineiston sisäl-

lön luokittelun, mittausten sekä keskeisten tulosten esittelystä. Lopuksi arvioimme työmme merkitystä lehdistön keskittymistä koskevan tutkimuksen kannalta, pohdimme jatkotutkimuksen tarpeita sekä mitä tulokset kertovat maakuntalehtien tulevaisuudesta.

Määrällinen sisällönanalyysimme avaa näkökulman siihen, miten sanomalehtien integroituminen ketjuiksi heijastuu niiden toimintaan ja lehtien sisältöön. Useat kansainväliset tutkimukset ovat käyttäneet isoja pitkittäisaineistoja ja automatisoitua konekielistä tekstianalyysia (ks. esim. Hendrickx ja Van Remoortere 2022; Vogler ym. 2020). Niiden ansiosta sisältöjen päällekkäisyydestä on saatu luotettava, mutta pinta-puolinen kuva. Tutkimuksemme poikkileikkaus ei näytä päällekkäisyyden mahdollista lisääntymistä tai vähenemistä, mutta aineiston manuaalinen koodaus tarjosi mahdollisuuden tarkastella lähemmin, mitä lehtien jaetut ja omat sisällöt ovat. Verrattuna aiempiin Suomesta saatuihin tuloksiin (ks. Lehtisaari ym. 2024) tutkimuksemme porautuu entistä tarkemmin yhden konsernin yhteistyö- ja jakamiskäytäntöihin, jolloin se auttaa hahmottamaan maakuntalehtien toimintatapoja niiden sopeutuessa markkinatilanteen ja sanomalehtien lukemisen muutoksiin.

Keskittymisen sisältövaikutukset ja uutisten monipuolisuus

Aiempi tutkimus

Media-alojen kehitystä luonnehtii yhdentymisen (Doyle 2015; Noam ym. 2016; Trappel ja Meier 2022). Uutismedian ja sanomalehdistön keskittymisestä ja omistuksen ketjuuntumisesta on 2000-luvun aikana tullut tärkeä tutkimuskohde, jossa nojataan yhtäältä markkina-, toisaalta demokratianäkökulmaan (Hellman 2021, 92). Edellinen korostaa toimialalle koituvia taloudellisia vaikutuksia, kun muutamat suuret yritykset pääsevät ohjailemaan hinnoittelua ja tuotevalikoimaa sekä estämään markkinoiden tehokasta toimintaa. Demokratianäkökulma painottaa omistuksen keskittymisen yhteiskunnallisia, poliittisia ja kulttuurisia seurauksia, kuten valtaa sanella uutisagendan sisältöä ja näkökulmia sekä viestinnän moniäänisyyden mahdollista kaventumista.

Median moninaisuuteen rakenteen tai omistuksen tasolla viittaava keskittyminen on yksi monipuolisuuden ulottuvuuksista. Useissa tutkimuksissa toistettu tapa hahmottaa ulottuvuuksia ja niiden keskinäisvaikutuksia on yhdysvaltalaisen mediapolitiikan tutkijan Philip M. Napolin (1999) ”monipuolisuuden ketju” (*diversity chain*), jossa on kolme elementtiä: (1) lähteiden, (2) sisällön ja (3) käytön monipuolisuus. Ensimmäinen viittaa median omistuksen ja tuotannon rakenteisiin sekä tarjolla olevien viestimien määrään, toinen yleisön saatavilla olevien sisältöjen ja niissä esitettyjen näkemysten valikoimaan sekä kolmas siihen, miten yleisö niitä tosiasiallisesti käyttää.

Lähteiden runsauden oletetaan lisäävän sisältöjen monipuolisuutta, ja se on käytön monipuolisuuden välttämätön ehto (Napoli 2001, 129).

Journalismiin sovellettuna tämä tarkoittaisi sitä, että mitä monipuolisemmin median omistus jakautuu ja mitä moninaisempia tiedonlähteitä on tarjolla, sitä monipuolisempaa ja moniäänisempää uutismedian tarjoama journalismi on ja sitä monipuolisemmin yleisö voi mediaa käyttää. Empiiriset havainnot eivät ole johdonmukaisesti tukeneet mallia, vaan tulokset ovat jakautuneet (Hendrickx ym. 2022, 1759–1760; Loecherbach ym. 2020, 617–622; Voakes ym. 1996, 583–585). ”Tutkijat ovat kiinnittäneet liian vähän huomiota siihen, miten erilaiset osatekijät vaikuttavat monipuolisuuden eri ulottuvuuksiin ja millaisia syy-seuraussuhteita niiden välillä on”, Napoli (2001, 152) selittää tulosten eroja.

Helle Sjøvaag (2014) on erotellut keskittymiseen liittyvän rakenteellisen monipuolisuuden lisäksi organisaatioiden, tuotannon, sisällön ja vastaanoton monipuolisuuden. Jonathan Hendrickx ym. (2022) on nimennyt ulottuvuudet omistuksen, brändien, tuotannon, sisällön ja kulutuksen monipuolisuudeksi. Matleena Ylikoski ja Laura Ahva (2024) esittelevät median monimuotoisuuden kuusisakaraisena tähtimallina, jonka ulottuvuuksina ovat mediamarkkinat, ohjelmatyypit ja alustat, toimitukset, lähteet, aiheet ja näkökulmat sekä yleisöt ja niiden mediankäyttö. Mallit eivät osoita ulottuvuuksien välisiä kausaalisuhteita, vaan kuvaavat ilmiön kompleksisuutta. Ylikoski ja Ahva (emt., 124) huomauttavat, kuinka ”monimuotoisuuden lisääminen yhdessä ulottuvuudessa ei välttämättä lisää sitä toisaalla”. Vaikutussuhteiden kompleksisuudesta huolimatta tutkijat pitävät keskittymistä eli median omistuksen tai rakenteellisen monipuolisuuden kaventumista moninaisuuden muihin ulottuvuuksiin vaikuttavana tekijänä.

Kilpailun ja keskittymisen vaikutuksia mediasisältöihin on tutkittu laajasti eri puolilla maailmaa. Niissä saadut havainnot ovat olleet ristiriitaisia. Sitä selittää, mitä ja millaisin mittarein kulloinkin on tutkittu (Hendrickx ja Van Remoortere 2021, 2141–2142; Loecherbach ym. 2020, 605–606; Manninen ja Haapanen 2025, 3–6; Napoli 1999, 21). On eri asia mitata markkinoiden keskittymisen sisältövaikutuksia kokonaisen toimialan tasolla kuin omistajanvaihdoksen seurauksia yksittäisessä sanomalehdessä (de Vries ym. 2022, 1723). Edellisessä puhutaan *horisontaalisesta* lähestymistavasta ja sisältöjen *ulkoisesta* monipuolisuudesta, jälkimmäinen eli *vertikaalinen* tarkastelutapa kohdistuu *sisäiseen* monipuolisuuteen (Entman ja Wildman 1992, 11; Hellman 2001, 184–185; McQuail 1992, 145–147).

Keskittymisen horisontaalisia sisältövaikutuksia on tutkittu erityisesti radio- ja televisiotoimialalla. Toisten tutkijoiden mukaan kiihtyvä kilpailu lisää, mutta markkinoiden keskittyminen kaventaa ohjelmatarjonnan monipuolisuutta (Aslama ym. 2004; Hellman ja Vilkkö 2021; Litman 1979), kun taas toiset tutkijat ovat havainneet, etteivät kanavien lisääntyminen ja kasvava kilpailu katsojista monipuolista tarjontaa (Grant 1994; Lin 1995). Välttävän kannan mukaan kilpailu lisää tarjonnan monipuolisuutta

tietyyn pisteeseen saakka, kunnes kilpailun käydessä liian ankaraksi tarjonta yhdenmukaistuu (van der Wurff ja van Cuilenburg 2001). Sisällöltään kapeatkin yksittäiset kanavat voivat yhdessä tuottaa horisontaalisesti monipuolisen kokonaisuuden (Hillve ym. 1997, 296), mikä muistuttaa, että sisäinen ja ulkoinen monipuolisuus voivat olla käänteisessä suhteessa toisiinsa.

Vertikaalisessa tarkastelussa tutkitaan yksittäisten lehtien, kanavien tai uutismedioiden sisäistä monipuolisuutta. Uutistarjontaa on mitattu eri ulottuvuuksilla. Yksi tapa on vertailla uutisaiheiden määrän muutoksia (Beckers ym. 2019), toinen uutisten maantieteellistä jakaumaa (Aalberg ym. 2013). Sukua jälkimmäiselle ovat tutkimukset, joissa on selvitetty, jääkö sanomalehtien maantieteelliseen peittoon katvealueita, joita kutsutaan uutiserämaiksi (Abernathy 2018; Vogler ym. 2023). Uutisten monipuolisuutta on analysoitu mittaamalla niissä ääneen pääsevien puolueiden, eturyhmien tai sukupuolten tasapainoa (Voakes ym. 1996) sekä niiden esiin tuomien näkökantojen ja mielipiteiden moninaisuutta (Humprecht ja Esser 2018; Masini ja Van Aelst 2017).

Tutkimusperinnettä kartoittanut systemaattinen katsaus on ryhmitellyt uutisten sisällöllisen monipuolisuuden neljäksi keskeiseksi ulottuvuudeksi lähteiden, aiheiden, näkökulmien ja toimijarakenteen moninaisuuden (Loecherbach ym. 2020). Se muistuttaa Ylikosken ja Ahvan (2024) tapaa erotella haastateltavien ja uutislähteiden sekä aiheiden ja näkökulmien moninaisuus. Glen Joris ym. (2020) löysivät meta-analyyssissaan uutisdiversiteetin (*news diversity*) käsitteestä yli 40 erilaista tarkasteluulottuvuutta. He suosittelivatkin, että uutisten monipuolisuuden kaltaisten yleiskäsitteiden sijasta tulisi käyttää mahdollisimman tarkasti kohdennettuja käsitteitä (Joris ym. 2020, 1906), kuten näkökulmien monipuolisuutta (*viewpoint diversity*) tai uutisten päällekkäisyyttä (*news overlap*).

Norjassa tutkittiin runsas vuosikymmen sitten Schibsted-konsernin omistamien alueellisten sanomalehtien yhteisiä juttuja. Silloin sisältöjen jakamisen havaittiin olevan vähäistä ja rajoittuvan urheilu-, matkailu-, kuluttaja- ja muihin feature-juttuihin. Päällekkäisyyden mahdollisti lehtien toiminta maantieteellisesti eri markkinoilla (Sjøvaag 2014). Belgiassa tutkittiin juttujen jakamista Mediahuis- ja DPG Media -konsernien lehdissä. Tulokset osoittivat jakamisen yleistyneen konserniyhteistyön syvennyessä. Lisääntynyt päällekkäisyys ja uutistoimistojuttujen hyödyntäminen näkyivät pienemmissä lehdissä, samaan aikaan johtavat valtakunnalliset lehdet olivat jopa lisänneet omaa uniikkia juttutarjontaansa (Hendrickx 2020; Hendrickx ja Ranaivoson 2021; Hendrickx ja Van Remoortere 2021; 2022; 2024). Samansuuntaisia tuloksia saatiin Sveitsissä tutkittaessa median keskittymisen vaikutuksia uutisten päällekkäisyyteen seitsemässä sanomalehdessä (Vogler ym. 2020).

Tuore suomalaistutkimus vertaili juttujen päällekkäisyyttä kahdessa Sanoma-konsernin, kahdessa Keski-suomalainen-konsernin ja kahdessa Kaleva-konsernin päivälehdessä.¹ Tulosten perusteella konsernien jakamiskäytännöt erosivat toisistaan, sillä Sanoman lehtien sisällöstä vain runsas kymmenesosa oli jaettua, kun taas Keski-

suomalaisen ja Kalevan lehdissä päällekkäisyys vaihteli 35:stä 45:een prosenttiin (Lehtisaari ym. 2024, 87–88). Koska kyseessä oli poikkileikkaus, tutkimuksessa ei arvioitu, oliko päällekkäisyys tutkituissa lehdissä lisääntynyt tai vähentynyt. Yhteisen sisällön määrän tutkijat tulkitseivät hyvin suureksi ja päättelivät sen olevan kytköksissä toimialan taloudelliseen kehitykseen ja omistuksen keskittymiseen (emt., 111–112).

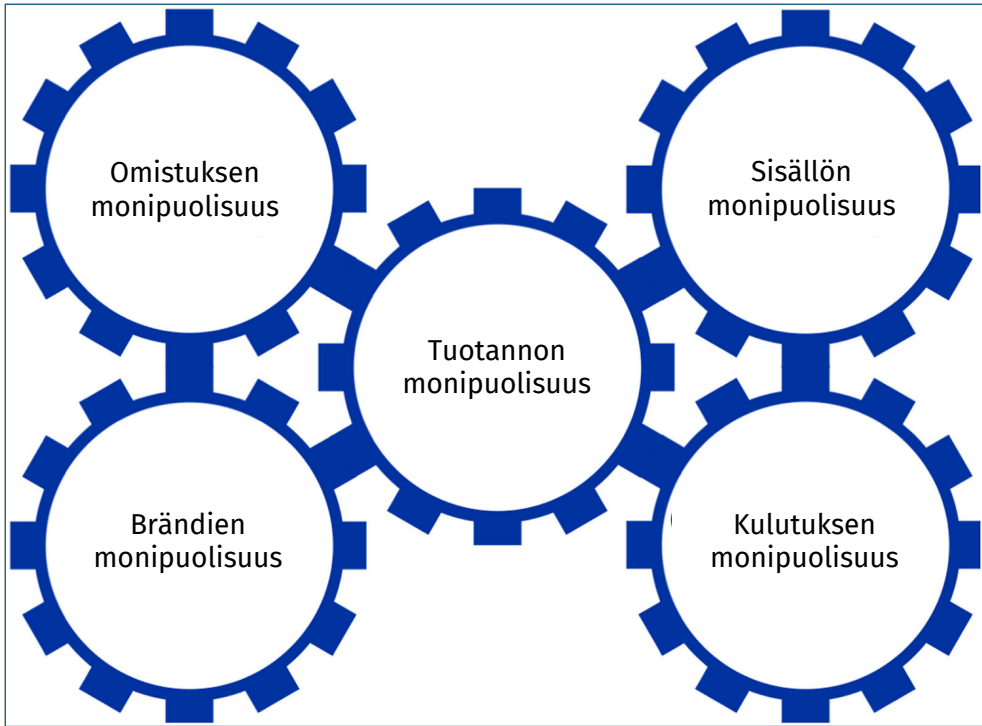
Monipuolisuuden viitekehys

Tutkimiemme neljän päivälehdien toimintatapojen ja sisältöjen analyysissa käytämme kattokäsitteenä *monipuolisuutta*, emme monimuotoisuutta (ks. Ylikoski ja Ahva 2024) tai moninaisuutta (ks. Hellman ym. 2018; Lehtisaari ym. 2024), joita on aiemmissa tutkimuksissa käytetty diversiteetin suomennoksina. Mediasisältöjen diversiteettiin on useimmiten viitattu monipuolisuutena (ks. esim. Aslama ym. 2005), ja taannoinen sisällönanalyysi osoitti, että se on viestintäpoliittisissa dokumenteissa ollut selvästi yleisemmin käytetty termi kuin monimuotoisuus tai moninaisuus (Hellman ym. 2018, 108–113). Monipuolisuus on käsitteenä kaksiulotteinen, sillä se yhdistyy vaihtoehtojen määrään ja jakaumaan (emt., 100).

Monipuolisuus pitää erottaa moniarvoisuudesta, joka viittaa pluralismiin (*pluralism*) eli arvojen moninaisuuteen demokratian yhtenä kulmakivenä. Monipuolisuus on empiirinen, mitattavissa oleva ilmiö, ja pluralismi on yhteiskunnassa tavoiteltava arvo, jonka toteutumista edistetään median monipuolisuudella (Karppinen 2018, 495; Raeijmaekers ja Maesele 2015, 1050–1051). Lisäksi monipuolisuus pitää erottaa moniäänisyydestä, jonka tulkitsemme sisällön monipuolisuuden erityiseksi aspektiksi. Tuoreen analyysin mukaan journalistien ammattikenttä ymmärtää moniäänisyyden useimmiten tarkoittavan ”aiheiden, näkökulmien, lähteiden ja haastateltavien monipuolisuutta” (Ylikoski ja Ahva 2024, 122).

Tarkastelemme median monipuolisuutta Jonathan Hendrickxin, Pieter Ballonin ja Heritiana Ranaivosonin rakentaman mallin avulla (Kuvio 1). Mallissa monipuolisuuden eri ulottuvuuksien välillä ei ole suoria syy- ja seuraussuhteita, vaan se korostaa niiden vuorovaikutteisuutta ja asian kokonaisvaltaisuutta. Omistuksen keskittymisen vaikutus uutismedian brändien, tuotannon ja sisältöjen monipuolisuuteen riippuu tilannekohtaisista tekijöistä, kuten markkinan koosta, kilpailutilanteesta ja mediayhtiöiden strategisista valinnoista (Hellman ja Vilkkö 2021, 195–196).

Kuvio 1. Uutismedian monipuolisuuden ulottuvuudet.

Lähde: Hendrickx ym. 2022.

Malli on samankaltainen kuin Napolilla (1999), Sjøvaagilla (2014) sekä Ylikoskella ja Ahvalla (2024). Napolilla lähteiden monipuolisuus kattaa ulottuvuuksista omistuksen, brändien ja tuotannon monipuolisuuden, sisällön ja käytön monipuolisuuden ulottuvuudet ovat mallien kesken merkitykseltään jokseenkin yhtenevät. Sjøvaagin rakenteellinen, organisaatioiden, tuotannon, sisällön ja vastaanoton monipuolisuus vastaa sekini osapuilleen Hendricksin ym. (2022) ulottuvuuksia; mallit eroavat terminologialtaan. Ylikoski ja Ahva jakavat sisällön monimuotoisuuden haastateltaviin ja uutislähteisiin sekä aiheisiin ja näkökulmiin.

Omistuksen monipuolisuus viittaa sanomalehtitoimialan rakenteeseen, lehtien määrään ja niiden omistukseen sekä alan kilpailutilanteeseen ja keskittymiseen (Hendrickx ym. 2022, 1762). Mitä laavammin lehdistön omistus jakautuu ja mitä useampia toimijoita alalla on, sen monipuolisempaa se rakenteellisesti on. Omistuksen monipuolisuuteen vaikuttavat kaupallisen ja julkisesti rahoitetun median suhde markkinoilla sekä lehdistön taloudellinen tilanne ja siihen kohdistuva viestintäpolitiikka. Monipuolisen omistuksen oletetaan edistävän muiden ulottuvuuksien toteutumista, keskittymisen nähdään uhkaavan brändien, tuotannon, sisällön ja kulutuksen monipuolisuutta. Omistuksen monipuolisuutta voidaan tutkia omistusraken-

teiden laadullisella analyysillä (ks. esim. Tomaz 2024) tai käyttämällä keskittymisasetta kuvaavia määrällisiä mittareita (ks. esim. Grönlund ja Björkroth 2022; Lehtisaari ym. 2024).

Brändien monipuolisuus viittaa yleisölle tarjottuihin media-alustoihin ja lehtinimikkeisiin. Mitä useampia lehtinimikkeitä markkinoilla on tarjolla, sitä monipuolisempi toimiala on horisontaalisesti. Brändit suunnataan joko maantieteellisesti tai demografisesti eri kohdeyleisöille, ja yksinään ne ilmentävät vertikaalista moninaisuutta (Hendrickx 2022, 1762). Keskittyminen voi turvata brändien jatkuvuutta, mutta samoin se voi johtaa lehtinimikkeiden lakkauttamiseen (Hendrickx 2020, 607–608; Lehtisaari ym. 2024, 152–156). Sanomalehtibrändien monipuolisuutta voidaan tutkia analysoimalla lehtinimikkeiden määrän muutoksia joko horisontaalisesti tietyllä markkina-alueella tai lehtitaloittain (ks. esim. Hellman 2022).

Tuotannon monipuolisuus viittaa lehti-yhtiöiden sisällöntuotannon rakenteisiin. Ulottuvuutta tutkittaessa voidaan kiinnittää huomiota toimittajien sukupuoleen tai etniseen, poliittiseen ja muuhun taustaan, sekä yhtä lailla siihen, kuinka konsernit säästävät voimavarojaan yhteistoimitusten avulla (Hendrickx ym. 2022, 1762–1763). Lukijoita juttukierto ei kiusaa, jos se parantaa juttujen laatua, vaikka horisontaalisesti konsernitasolla tuotantotapa yhdenmukaistuisi (Lehtisaari ym. 2024, 110–111). Tuotannon monipuolisuutta voidaan tutkia analysoimalla lehtien organisaatorakennetta ja toimittajakunnan koostumusta (ks. esim. Nousiainen ym. 2024) sekä havainnoimalla toimitusten toimintatapoja, kuten juttukierron käytäntöjä (ks. esim. Hendrickx 2020; Hendrickx ja Ranaivoson 2021).

Sisällön monipuolisuus ilmenee sanomalehdistössä uutisten määränä ja niissä esiintyvien aiheiden ja näkökulmien sekä lähteiden ja haastateltavien moninaisuutena (Hendrickx ym. 2022, 1763). Uutisten sisältöjen jakautumista voidaan tutkia määrällisen ja laadullisen sisällönanalyysin keinoin useista eri ulottuvuuksista (Joris ym. 2020, 1904) ja mitata matemaattisesti (esim. Masini ja Van Aelst 2017; McDonald ja Dimmick 2003). Uutisten näkökulmia, lähteitä ja haastateltavia valitsemalla lehti päättää painotuksistaan ja siitä, ketkä pääsevät ääneen uutispalstoilla (Ylikoski ja Ahva 2024, 111). Sisällön monipuolisuutta voidaan tutkia sekä vertikaalisesti yhden lehden osalta että horisontaalisesti laajemman lehtijoukon yhdessä tuottamana moniäänisyytenä. Juttukierto voi vertikaalisella tasolla vahvistaa yksittäisen lehden, mutta heikentää horisontaalisesti samaan konserniin kuuluvien lehtien monipuolisuutta (Ylikoski ja Ahva 2024, 113).

Kulutuksen monipuolisuus viittaa siihen, kuinka yleisöt käyttävät uutismedian sisältöjä (Hendrickx ym. 2022, 1763). Painetun sanomalehden käyttö uutisvälineenä on romahtanut kaikkialla. Yhä useampi lukee uutisensa verkosta, jossa kulutus keskittyy voimakkaasti suosituimpiin uutismedioihin, joihin hakeudutaan enenevästi sosiaalisen median alustoilta (Newman ym. 2024, 10–12). Kulutuksen monipuolisuutta voidaan lähestyä sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti selvittämällä tilastollisesti eri me-

dioiden seuraamiseen käytettyä aikaa (ks. esim. Thurman 2018), lehtien levikkien kehitystä (ks. esim. Hellman 2024) tai analysoimalla median käyttöä joko kyselyjen (ks. esim. Reunanen 2024) tai laadullisen yleisötutkimuksen (ks. esim. Heikkilä ym. 2023) keinoin.

Sanomalehdistön monipuolisuuden eri ulottuvuuksia on tärkeää tutkia, koska niitä ja moniarvoisuutta pidetään poliittisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kansalaisien demokraattisen osallistumisen edellytyksinä (McQuail 1992; Meier ja Trappel 1998). Demokratian, pluralismin ja median suhteista on erilaisia käsityksiä (Karppinen 2010; Raeijmaekers ja Maesele 2015), mutta kaikki demokratiateoriat tunnustavat poliittisen moniarvoisuuden merkityksen sen kulmakivenä sekä sen, että yhteiskunnassa on erilaisia ryhmiä, intressejä, arvoja ja näkemyksiä, jotka kilpailevat ja kamppailevat keskenään. Medialla on normatiivinen tehtävä heijastaa moniarvoisuutta, tarjota eri osapuolille pääsy julkisuuteen sekä kansalaisille mahdollisuus saada tietoa yhteiskunnallisista asioista, ottaa kantaa niihin ja osallistua keskusteluun (Raeijmaekers ja Maesele 2015, 1044–1047). Median kohdalla puhutaan kansalaisten kriittisistä tiedontarpeista, joita sen edellytetään täyttävän (ks. Friedland 2023; Manninen ja Haapanen 2025).

Omistuksen monipuolisuus mahdollistaa muiden ulottuvuuksien toteutumisen (Baker 2007; Doyle 2002; Napoli 1999; Raeijmaekers ja Maesele 2015). Koska sanomalehdistön omistuksen keskittymisen on havaittu ainakin osittain johtaneen lehtien yhdenmukaistumiseen ja vähentäneen median käyttämien lähteiden, käsittelemien aiheiden, välittämien mielipiteiden ja esiin pääsevien toimijoiden moninaisuutta, yleisön mahdollisuudet saada tietoa yhteiskunnan kannalta tärkeistä asioista ja osallistua niistä käytävään keskusteluun ja päätöksentekoon heikkenevät (Humprecht ja Esser 2018; Trappel ja Meier 2022). Kutsumme tätä keskittymisen demokratia-vaikutukseksi.

Sanomalehdistön 2000-luvun murros

Sanomalehdistön 2000-luvun murroksen teknologiset, taloudelliset ja kulttuuriset taustatekijät ovat yhteydessä toisiinsa ja ruokkivat toisiaan. Keskeisimpänä niistä nopeasti edennyt digitalisaatio on muokannut merkittävästi medioiden ansaintamahdollisuuksia. Sanomalehdistö kamppailee valtaosan digitaalisen median mainostuotoista vievien kansainvälisten alustajättien kanssa (Lehtisaari ym. 2024, 22). Kotimaisen median ilmoitustuotot ovat pudonneet reaalisesti kolmannekseen vuoden 2000 tasosta (Hellman 2024, 5).

Digitalisaatio ja älypuhelinien yleistymisen ovat muuttaneet median käyttöä. Sanomalehden lukemisesta on tullut hybridiä toimintaa. Sitä käytetään tilanteen mukaan kolmella eri alustalla: paperilehtenä, digitaalisena näköislehtenä sekä verkko-lehtenä (Heikkilä ym. 2023). Sanomalehdet ovat nostaneet tilaushintojaan ja ne tavoit-

tavat enemmän lukijoita kuin painetun lehden aikakaudella, mutta lehtien tilaus-tuotot ovat 2000-luvulla laskeneet reaalisesti neljänneksellä (Hellman 2024, 5). Tilaa-jien ja ilmoittajien digisiirtymän hitaudesta kertoo se, että edelleen runsas kolme nel-jännestä päivälehtien tuloista kertyy printistä (Arola 2024, 13). Vain joka viides lukija maksaa verkon uutissisällöstä (Reunanen 2024, 51–53).

Iso ongelma sanomalehtiomailan talouden kannalta on jakelun jatkuva kallistu-minen. Vuonna 2023 päivälehtien keskimääräisessä kustannusrakenteessa fyysinen ja-kelu muodosti suurimman yksittäisen erän 27 prosentin osuudella (Arola 2024, 8). Vähenevistä printtitilaa-ajista yhä useammat asuvat maaseudulla etäällä lehden ilmes-tymispaikasta. Päivittäisen lehden kuljettaminen heille maksaa tuntuvasti enemmän kuin kaupunkialueilla asuville. Jakelukustannusten vuoksi useat seitsemäpäiväiset sanomalehdet muuttuivat vuosina 2023 ja 2024 kuusipäiväisiksi, kuusipäiväiset viisi-päiväisiksi, ja paikallislehdistä kaksipäiväiset yksipäiväisiksi (Hellman 2024, 3).

Levikkikierre ajoi 1970- ja 1980-luvuilla ahdinkoon maakuntien kakkos- ja kolmos-lehdet (Tommila ja Salokangas 1998, 244–267). Nyt voidaan puhua *jakelukierteestä*, jossa keskeinen vaikuttava tekijä on sanomalehden ilmestymisalueen koko suhteessa jaettavien lehtien määrään. Raskaimmin jakelun kallistuminen iskee Pohjois-Suo-meen, jossa Rovaniemellä ilmestyvä *Lapin Kansa* muuttui syyskuussa 2024 printin osalta kolmipäiväiseksi.² Maantieteellisesti suurimmassa osassa maata sanomaleh-tien sunnuntaijakelu on loppunut ykköslehtien luovuttua painetuista sunnuntai-numeroista.

Suomessa sanomalehdistö keskittyi 1990-luvulle saakka pienin askelin, kun ykkös-lehdet nousivat vähitellen alueittensa valtiaiksi (Tommila ja Salokangas 1998, 309–319). Uusi vuosituhat on tuonut tullessaan markkina-alueiden rajat ylittävät lehtiket-jut. Keskittymisessä ja ketjuuntumisessa on kyse suuruuden ekonomian tavoittelusta (Hellman 2021, 95). Keskisuomalainen Oyj on kasvattanut määrätietoisesti lehtisalkku-aan nousemalla alueelliseksi valtiaaksi kahdeksassa keskisen ja itäisen Suomen maa-kunnassa. Se on Sanoma-konsernin jälkeen maan toiseksi suurin lehtitalo ja hallitsee viidennestä toimialan nettomyynnistä (Lehtisaari ym. 2024, 51–55). Keskittymisen ohella toimiala on supistunut. Vuosina 2000–2022 varsinaisten sanomalehtien määrä vähentyi 60:stä 45:een ja paikallislehtien määrä 187:stä 155:een.³

Sanomalehdillä on 1980-luvulta lähtien ollut yhteisiä pääkaupunkitoimituksia ja eduskuntatoimittajia (Tommila ja Salokangas 1998, 316–317), ja kotimaan uutisoinnissa on perinteisesti nojattu STT:n materiaaliin. Journalistista voimaa on lisäksi kasvatettu konsernien keskinäisillä yhteistoimituksilla, joita ovat vuonna 1990 perustettu Väli-Suomen Media ja 2014 aloittanut Lännen Media. Edellinen on Keskisuomalainen Oyj:n tytäryhtiö, jonka toimintaan osallistuvat Keskisuomalainen-konsernin kaikki 16 päivä-lehteä. Se jakautui tätä tutkimusta tehtäessä kolmeen toimitukseen, Uutissuomalai-seen, Teemasuomalaiseen ja Sunnuntaisuomalaiseen. Ensimmäinen on tuottanut kotimaahan painottuvaa uutissisältöä, keskimäinen eri aihepiireihin liittyviä teema-

sivuja ja kolmas lukemistotyyppistä feature-, ilmiö- ja palvelujournalismia. Lännen Median osakkaiden määrä on lehtien omistusjärjestelyjen vuoksi pienentynyt alkupe-
räisestä. Keväällä 2025 siinä olivat mukana enää TS Yhtymä Oy:n *Turun Sanomat*, Ilkka
Oyj:n *Ilkka-Pohjalainen* ja Hilla Group Oyj:n *Keskipojalainen*. Lehtien lisääntynyt yh-
teistyö on toimialan kutistuvan talouden ja omistuksen keskittymisen seurasta.

Metodologia ja tutkimusaineisto

Tutkimuskysymykset

Monipuolisuusmallin kaikkia ulottuvuuksia emme tarkastele, vaan keskitymme omis-
tukseen, tuotantoon ja sisältöön. Tulkitsemme Keskisuomalainen-konsernin nopeaa
kasvua 2010-luvulta alkaen omistuksen monipuolisuuden vähentymisenä. Oletamme
keskittymisen vaikuttaneen konsernin lehtien tuotannon monipuolisuuteen, koska
konsernin kolme yhteistoimitusta tuottaa sisältöjä kaikille sen omistamille lehdille
(Lehtisaari ym. 2024, 100). Päähuomiomme on sisällön monipuolisuudessa, jonka ole-
tamme yhteistoimitusten ja juttukierron takia vähentyneen. Kulutuksen monipuoli-
suuteen emme kajoa.

Sisällön monipuolisuuden osalta tutkimme uutisten päällekkäisyyttä, joka ilmenee
samaa mediakonserniin kuuluvien lehtien jaettuina sisältöinä, useassa lehdessä
ilmestyvinä juttuina. Pidämme päällekkäisyyttä lehdistön keskittymisen konkreetti-
senä seurauksena sisältöjen tasolla. Aiemman tutkimuksen mukaan Keskisuomalai-
nen-konsernin lehdissä jopa runsas kolmannes jutuista oli yhteisiä (Lehtisaari ym.
2024, 92–93). Lisäksi analysoimme tarkemmin, mitä ja keiden tuottamaa päällekkäinen
aineisto on. Aiemman tutkimuksen mukaan STT tuotti kolme viidesosaa Keskisuoma-
lainen-konsernin lehtien yhteisistä sisällöistä, ja konsernitoimitukset tai konsernin
muut lehdet runsaan neljänneksen (emt., 94–96). Näiden havaintojen perusteella ole-
tamme, että päällekkäisyys koskee lehtien julkaisemaa ulkomaan- ja valtakunnallista
aineistoa, paikallissisältö on pääosin lehtien itse tuottamaa (emt., 96–101).

Vertaamme tutkimuksessamme neljän Keskisuomalainen-konserniin kuuluvan
Kaakon Viestinnän lehden sisältöjä. Keskeiset empiiriset tutkimuskysymyksemme
ovat: 1) Kuinka suuri jaetun sisällön osuus on Kaakon Viestinnän päivälehdissä ja
miten jaettu sisältö jakautuu kotimaan- ja ulkomaanaineistoon? 2) Miten jaettu sisältö
jakautuu eri lähteisiin (STT, Uutissuomalainen, Sunnuntaisuomalainen, Väli-Suomen
Media, Kaakon Viestintä) ja miten suureksi jää toimitusten itse tuottaman aineiston
osuus? 3) Miten lehtien itse tuottama sisältö jakautuu keskuskaupungin, seutukunnan
ja muihin uutisiin?

Uutisten päällekkäisyys

Uutisten päällekkäisyys (*news overlap* tai *article overlap*) tarkoittaa sitä, että ainutkertaiset jutut uutismediassa korvautuvat yhteisesti jaetulla sisällöllä, jota voivat tuottaa niin yksittäisten lehtien toimitukset, freelancerit, uutistoimistot kuin yhteistoimitukset. Päällekkäisyyttä tarkastellaan mediapareittain tai useamman median kesken laskemalla yhteisten juttujen osuus niiden tarjoamien juttujen kokonaismäärästä (ks. esim. Hendrickx ja Van Remoortere 2021; Lehtisaari ym. 2024; Vogler ym. 2020), eli käytössä on seuraava kaava:

$$\text{Päällekkäisyys} = \frac{\text{Jaettujen juttujen määrä}}{\text{Juttujen kokonaismäärä}} \times 100$$

Näin laskettu päällekkäisyys näyttää, kuinka suuren määrällisen roolin juttukierto on samaan konserniin kuuluvien lehtien uutistarjonnassa saanut. Se ei ole käsitteenä normatiivinen, vaan kuvaileva (Lehtisaari ym. 2024, 83), eikä se tarkoita ilman muuta huonontumista, vaan voi kertoa, että konsernin piirissä tuotetut hyvät sisällöt, joita mikään lehdistä ei olisi kyennyt yksin tuottamaan, saavat laajan levityksen useissa lehdissä. Päällekkäisyys voi vahvistaa yhteistä uutisagenda ja olla hyödyllistä julkisuuden ja demokraattisen keskustelun kannalta (Hendrickx 2020, 609). Toisaalta päällekkäisyys voi vähentää juttujen horisontaalista monipuolisuutta kaventaessaan uutistarjonnan aiheiden, näkökulmien ja siinä kuultavien äänien moninaisuutta (Hendrickx ja Ranaivoson 2021, 2802).

Päällekkäisyyden tarkastelua tarkensimme tutkimalla, mistä jaetut sisällöt ovat peräisin. Mikä osuus lehden sisällöstä on toimituksen itse laatimalla aineistolla suhteessa naapurilehtien, konsernitoimituksen ja uutistoimistojen tuottamaan aineistoon? Lisäksi mittasimme paikallisaineiston sekä ilmestymiskaupungin uutisten osuutta sisällöstä. Koska paikallisaineisto on yleensä lehden itse toimittamaa, näin saadaan käsitys sen asemasta ja luonteesta.

Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistonamme ovat Kaakon Viestinnän seitsenpäiväiset sanomalehdet *Kouvolan Sanomat*, *Kymen Sanomat*, *Länsi-Savo* ja *Etelä-Saimaa*. Sisällönanalyysin kohteeksi otimme lehtikohtaiset näytteet, jotka kattavat kaksi kokonaista viikkoa, viikot 6/2024 ja 11/2024. Ne riittävät antamaan edustavan kuvan lehtien sisällöstä ja juttukierrosta sekä mahdollisuuden jäljittää päällekkäistä sisältöä, jos yhden lehden julkaisema juttu ilmestyy toisessa viipeellä. Analysoidut viikot olivat tavanomaisia uutisviikkoja. Valitsimme ne ajanjaksolta, jolloin lehdet olivat seitsenpäiväisiä. Huhtikuun 2024 alusta alkaen painetut sunnuntainumerot jäivät pois.

Keskityimme artikkelissamme printtilehtiin. Verkkosisältöjen yhdenmukaisuuden tutkiminen on yhtä lailla tärkeää, mutta olisi laajentanut tuntuvasti työtämme. Lisäksi se edellyttäisi verkkoaineiston analyysiin soveltuvaa aineistonkeruumenetelmää sekä siinä tarvittavan mittariston rakentamista ja testaamista, jotta vertailusta olisi mahdollista saada valideja tuloksia. Verkkolehden sisällön analyysiin tässä käytetyt mittarit eivät sovellu.⁴ Lehtien keskeinen sisältö ilmestyy edelleen painettuna, ja se perustelee keskittymistä printtiin (ks. myös Manninen ja Haapanen 2025, 13; Hendrickx ja Ranaivoson 2021, 2804).

Lehtien ketjuuntumisen konkreettinen seuraus on sisältötuotannon ja valmistusprosessin yhdenmukaistuminen. Huhtikuussa 2022 kaikissa Keskisuomalainen Oyj:n paikallis- ja sanomalehdissä siirryttiin yhteiseen ulkoasuun. Perusteena oli vapautuvien resurssien kohdentaminen paikalliseen journalismiin.⁵ Yhteisen ulkoasun rinnalla Kaakon Viestinnän lehdissä on käytössä virtuaalinen taittokekus, jossa niiden sivut valmistellaan painoon. Yhteiset taittopohjat ja -mallit sekä fonttikirjastot ovat teknisiä edellytyksiä, jotka mahdollistavat jaettavan sisällön tuottamisen ja hyödyntämisen kaikissa ketjuun kuuluvissa lehdissä. Kevään 2025 aikana konserni keskittää paperilehtien taiton viiteen alueelliseen keskuksen ja tiivistää alueyhtiönsä hallinnollisesti viidestä kolmeen.⁶

Tutkimiemme neljän lehden kiinnostavuutta lisää niiden värikäs lähihistoria, joka havainnollistaa sanomalehtien omistuspohjassa tapahtuneita nopeita muutoksia. Lehdistä kolmella on ollut runsaan kymmenen vuoden aikana kolme eri omistajaa. Sanoma Media Finland Oyj myi Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa ilmestyneet sanoma- ja paikallislehtensä vuonna 2014 Länsi Savo -konsernille. Se myi Kaakon Viestinnäksi nimetyn liiketoimintansa vuonna 2019 Keskisuomalainen Oyj:lle, jolloin siitä tuli sen tulosityksikkö. Kaakon Viestintään kuului tutkimushetkellämme viisi päivälehteä, yhdeksän paikallislehteä sekä kolme kaupunkilehteä.⁷

Taulukko 1. Tutkimuksessa mukana olevat lehdet.

Muuttuja	Etelä-Saimaa	Kouvolan Sanomat	Kymen Sanomat	Länsi-Savo
Ilmestymis-kaupunki	Lappeenranta	Kouvola	Kotka	Mikkeli
Ilmestymis-maakunta	Etelä-Karjala	Kymenlaakso	Kymenlaakso	Etelä-Savo
Kokonaislevikki (2023)*	16 700	15 800	11 300	12 400
Kokonaistavoittavuus (2023)	105 500	102 700	88 200	101 800
Nettomyynti (2023)	8,9 m€	8,3 m€	5,4 m€	6,0 m€
Toimittajia (2023)	35	32,5	21,5	24,5
Seutukunnan asukasluku (2023)	88 000	78 800	79 800	63 800

* Kokonaislevikki on tekijöiden arvio.

Lähde: Tilastokeskus 2024 (asukasluku); Media Audit Finland 2023 (tavoittavuus); Uutismedian liitto 2024.⁸

Taulukko 1 näyttää, kuinka tutkimukseen valitut lehdet ovat keskenään lähes yhtä suuria, joskin *Etelä-Saimaa* on tavoittavuudeltaan, nettomyyniltään ja toimituksen koon suhteen hieman muita edellä, *Kymen Sanomat* on kaikilla mittareilla nelikon pienin. Sivumääriltään ja rakenteeltaan lehdet ovat vertailukelpoisia: *Kouvolan Sanomat* ja *Etelä-Saimaa* olivat arkisin 24-sivuisia, *Kymen Sanomat* ja *Länsi-Savo* 20-sivuisia. Poikkeuksen tekivät *Kouvolan Sanomien* 40-sivuiset sunnuntainnumerot. Kaksiniskaisia sunnuntainnumeroita julkaisivat ainoastaan *Kouvolan Sanomat* ja *Etelä-Saimaa*. *Kymen Sanomissa* ja *Länsi-Savossa* sunnuntailehdet poikkesivat arkinumeroista neljällä lisäsivulla. Lehdistä kolme on maakuntiansa ykköslehtiä, *Kymen Sanomat* on Kymenlaakson kakkoslehti. Kaikissa kolmessa maakunnassa Keskisuomalainen-konsernin päivä- ja paikallislehdillä on lähes täysi monopoli (Lehtisaari ym. 2024, 58–62).

Lehtien paikallisalueet määrittelimme työ- ja elinkeinoministeriön käyttämän tilastollisen seutukuntajaon mukaisesti. Ne ovat samalla lehtien keskeiset markkina-alueet. *Etelä-Saimaan* paikallisalueeseen kuuluvat Lappeenrannan kaupunki, Lemi, Luumäki, Savitaipale ja Taipalsaari. *Kymen Sanomien* paikallisalue muodostuu Hamina, Kotkasta, Miehikkälästä, Pyhtäystä ja Virolahdesta. *Kouvolan Sanomien* paikallisalue on Kouvolan kaupungin alue. *Länsi-Savon* paikallisalue kattaa Mikkelin, Hirvensalmen, Kangasniemen, Pertunmaan, Mäntyharjun ja Puumalan. *Länsi-Savon* paikallisalueen ulkopuolelle rajasimme Pieksämäen ja Savonlinnan sekä *Etelä-Saimaan* ulkopuolelle Imatran seutukunnan.

Aineiston luokittelu ja mittaaminen

Tutkimuksessamme aineiston luokittelun perusyksiköt ovat toimitukselliset sivut sekä toimitukselliset jutut ja niiden palstamillimetrimäärät. Edelliset olemme jakaneet journalistista sisältöä tarjoaviin juttusivuihin ja ajanvietetä sivuihin sekä lisäksi jaetut juttusivut edelleen uutis- ja lukemistosivuihin. Laskimme erikseen kierrätettyjen kokonaisten sivujen ja yksittäisten toimituksellisten juttujen osuuden tutkimiemme lehtien sisällöstä.

Tutkimuksemme keskeiset mitatut muuttujat ovat 1) toimituksellisten sivujen, juttusivujen ja jaettujen sivujen määrä, 2) jaettujen sivujen ja juttupalstamillimetrien jakautuminen lähteisiin, 3) kunkin lehden toimituksellisen aineiston (juttuaineiston) kokonaispalstamillimetrimäärä, 4) jaetun juttuaineiston palstamillimetrimäärä ja prosenttiosuus sekä 5) lehden ei-jaetun juttusisällön palstamillimetrimäärä ja prosenttiosuus. Lisäksi laskimme paikallisen juttuaineiston palstamillimetrimäärän ja prosenttiosuuden suhteessa ei-jaettuun sisältöön sekä kunkin lehden ilmestymisalueen keskuskaupungin osuuden⁹ paikallisaineistosta.

Jaetuksi aineistoksi laskimme kokonaiset sivut sekä yksittäiset jutut, jotka olivat ilmestyneet *vähintään kahdessa lehdessä*, kuten jutun tuottaneessa ja sen myöhemmin julkaisseessa lehdessä. Jaetun sisällön kohdensimme by-linessa eli jutun alussa olevissa kirjoittajatiedoissa ilmoitettujen lähdemerkintöjen perusteella STT:n, Väli-Suomen Median, Uutissuomalaisen, Sunnuntaisuomalaisen ja Kaakon Viestinnän tuottamaan sekä muuhun jaettuun sisältöön. Väli-Suomen Median jutuilla tarkoitamme missä tahansa muussa Keski-suomalainen-konsernin lehdessä, Kaakon Viestinnän jutuilla jossain toisessa Kaakon Viestinnän lehdessä julkaistuja juttuja. Samat erittelyt teimme sekä kokonaisista jaetuista sivuista että juttupalstamillimetrimäärästä. Sivukohtaisessa analyysissä luokittelimme jaetun sivun kreditoidun pääjutun perusteella. Jos pääjuttu oli STT:n, laskimme sivun STT:n sivuksi, jos Uutissuomalaisen, sivu kirjattiin Uutissuomalaiselle.

Mittasimme jaettujen juttujen palstamillimetrimäärät erikseen, sillä ne kertovat kierrätetyn aineiston osuuden lehtien juttusivujen painopinta-alasta. Palstamillimetrien mittaaminen on menetelmänä työläs, mutta se antaa tarkemman kokonaiskuvan kuin toimituksellisten sivujen tai juttujen kappalemääriin perustuva laskenta. Kokonaisten jaettujen juttusivujen tarkastelua perustele se, että niissä on paljon lehtien keskenään jakamaa aineistoa, joka ei näy juttukohtaisessa analyysissä. Se antoi meille mahdollisuuden tutkia uutisjournalismin ja ajanvieteaineiston osuutta sekä sivujen jakautumista päivänkohtaiseen ja lukemistotyyppiseen materiaaliin. Palstamillimetrialuekennassa palautimme kokonaisina sivuina jaetut sisällöt lähdetasolle.

Toimituksellisiksi sivuiksi luokittelimme sivut, joilla oli vähintään yksi otsikollinen toimituksellinen juttu. Niillä saattoi olla lisäksi ilmoituksia tai muuta luokitteluamatonta aineistoa, kuten lehtien yhteys- tai säätietoja. Kokonaisista jaetuista sivuista erottelimme ajanvieteaineiston, jota oli tutkimissamme lehdissä 194 sivua, runsaat 17

prosenttia kaikkien toimituksellisten sivujen määrästä (1 185). Se koostui televisio-ohjelmasivuista, sarjakuvasivuista sekä ristikko- ja tehtäväsivuista. Palstamillimetrejä mitattaessa jätimme ne laskelman ulkopuolelle. Muut kokonaiset jaetut sivut sisälsivät journalistista sisältöä tarjoten sekä ajankohtaista uutissisältöä että ajattomampaa lukemistotyyppistä aineistoa.

Jaetut kokonaiset juttusivut olivat taittoa myöten yhdenmukaisia joko saman viikon aikana tai pidemmällä aikavälillä Kaakon Viestinnän tai muissa konsernin lehdissä julkaistujen sivujen kanssa. Kun tarkastelimme näyteviikkoa edeltävän ja sitä seuraavan viikon lehtiä, havaitsimme, että ajatonta lukemistoaineistoa sisältävien kokonaisen sivujen julkaisemisessa saattoi lehtien kesken olla jopa viikon aikaero.¹⁰ Sunnuntaisuomalainen-vinjetillä varustettuja juttuja julkaistiin lehdissä arkipäivinäkin.

Toimituksellisella jutulla tarkoitamme kirjoitusta, jolla on oma otsikko ja tekstisisältö ja joka on sellaiseksi tunnistettavissa. Millimetрилaskennassa emme ottaneet mukaan etu/premiäärisivuja ja niiden sisältövinkkejä (sivukohtaisessa laskennassa ne ovat kokonaisina journalistisina sivuina mukana), sarjakuvia, tehtäväsivuja, säätietoja, hartaus- ja muistokirjoituksia, seurakuntasivuja, päiväritietoja, televisio-ohjelmistauksia ja ohjelmasuosituksia, luetteloita uusista yrityksistä, emmekä tapahtuma- ja menovinkkejä, ellei kyse ollut toimittajan laatimasta ennakojutusta, emme liioin urheilukilpailujen tulosluetteloita ja lukijoiden lähettämiä otsikoimattomia tekstiviestejä.

Aineiston käsittelymme vastaa muutamin poikkeuksin samaa jäsenystä kuin valtioneuvoston kanslialle tehdyssä tutkimuksessa (Lehtisaari ym. 2024). Mielipideaineistosta mukana laskennassamme ovat pääkirjoitukset ja otsikoidut yleisönosastokirjoitukset. Samoin urheilujutut otimme mukaan, koska niissä konkretisoituu tutkittujen lehtien paikallisuus. Katja Lehtisaaren ym. tutkimuksessa pääkirjoitukset oli jätetty pois oletuksella, että ne olisivat lehtikohtaisia (Lehtisaari ym. 2024, 86). Kaakon lehdissä ne ovat kiinnostavia, sillä näyteviikoilla niistä kaksi kolmannelta oli kaikissa neljässä lehdessä yhteisiä.

Palstamillimetritarkastelussa käyttämämme mittayksiköt ovat seuraavat:

- Lehden sivun yhden palstan korkeus on 340 pmm mitattuna otsikon yläreunasta leipätekstin tai kuvan alareunaan. Juttujen pituudet on mitattu palstoittain otsikon yläreunasta leipätekstin tai kuvan alareunaan.
- Viisipalstaisen sivun koko on $5 \times 340 = 1\,700$ palstamillimetriä. Täydet juttusivut ovat laskelmassamme mukana kokonaissuureina eikä kuvien, taustalaatikoiden tai muiden elementtien osuutta ole erikseen mitattu. Samoin yksittäisissä jutuissa kuvat, kuvatestit, tietolaatikot ja muut nostot on laskettu mukaan palstamillimetrimäärään.
- Muutamissa jutuissa esiintyi taittoa kuudelle palstalle. Ne on muunnettu viisipalstaisiksi mittaamalla jutun pinta-alan prosenttiosuus koko sivun

juttupinta-alan ($255 \times 340 = 86\,700$) neliömillimetrimäärästä. Näin saadulla prosenttiluvulla jutun pituus on palautettu viisipalstaisen taiton palstamillimetrimäärään (1 700 pmm).

Mittauksen pulmakohtia

Jaetun sisällön lähdetietojen selvittämistä vaikeutti krediittitietojen puuttuminen osasta juttuja. Se liittyi sekä kokonaisuun juttusivuihin että lyhyisiin kotimaan ja ulkomaan uutisiin, jotka näyttivät STT:n tuottamilta, mutta se ei by-linesta käynyt ilmi. Sisältöä piti palauttaa Väli-Suomen Median tai Kaakon Viestinnän aineistoksi selvittämällä, minkä lehden palveluksessa sisällön tuottanut journalisti on, sekä asemoimalla juttua sisällön paikallisuuden, alueellisuuden tai valtakunnallisuuden perusteella.¹¹ Yhdessä lehdessä sama juttu saattoi olla merkitty STT:n aineistoksi, toisessa jätetty merkitsemättä. Vastaavia lähdemerkintöjen puutteita ilmeni aiemmassa tutkimuksessa (Lehtisaari ym. 2024, 88).

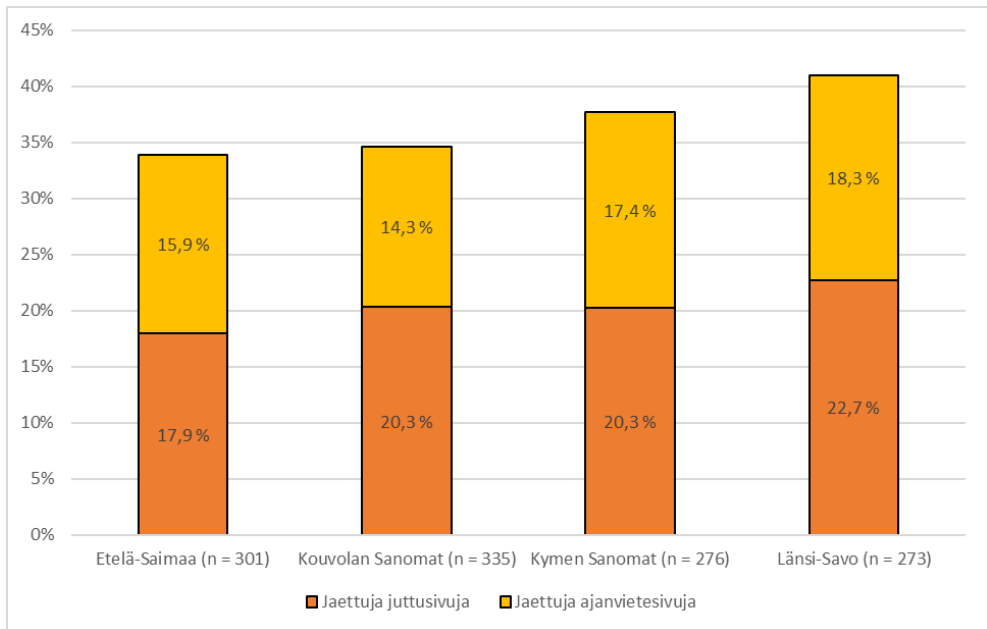
Kokonaisina jaettujen STT:n ja Uutissuomalaisen sivujen kaikki jutut palautimme näihin lähteisiin, vaikka osassa sivun juttuja ei ollut lähdemerkintää. Viikon 6 aineistossa muutamien juttujen kohdalla emme olleet lähteestä varmoja, jolloin jätimme ne, yhteismäärältään 5 500 pmm, ”muu jaettu” -osastoon.¹² Se vastaa noin kolmea täyttä juttusivua, mutta sillä ei aineistomme yli tuhannen sivun ja 1,3 miljoonan palstamillimetrimäärän kokonaisuudessa ole merkitystä.

Erottelu Väli-Suomen Median ja Kaakon Viestinnän sisältöjen kesken on jossain määrin epätarkka, sillä jokaisen jutun alkuperän jäljittäminen ei ollut mahdollista. *Länsi-Savo* näytti käyttävän hyväksi ketjuun kuuluvien paikallislehtien toimittajien juttuja. *Uutisvuoksen* toimitus on samalla *Etelä-Saimaan* Imatran-toimitus, joka tuottaa juttuja molempiin lehtiin.

Tulokset

Yhteiset sivut

Tarkastelemme aluksi jaetun aineiston osuutta kokonaisista sivuista. Kaakon Viestinnän lehdissä tutkimusviikkojen aikana julkaistujen toimituksellisten sivujen määrä sekä niiden jakautuminen kokonasiin yhteisiin juttu- ja ajanvietesivuihin selviää lehtikohtaisesti kuviosta 2.

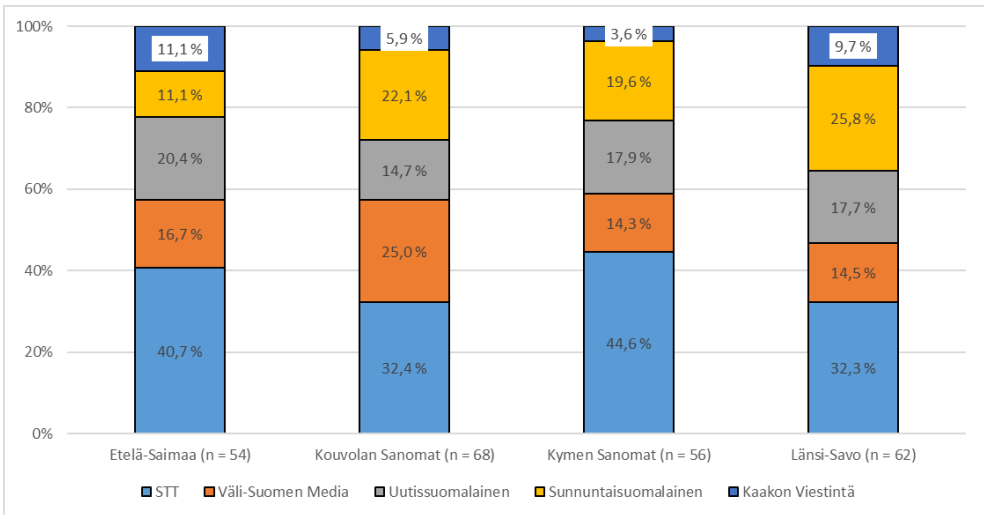

Kuvio 2. Kaakon Viestinnän lehtien kokonaisten jaettujen sivujen osuus ja jakauma (%).

Eniten jaettuja sivuja Kaakon Viestinnän lehdistä oli *Länsi-Savossa*, 41 prosenttia, vähiten *Etelä-Saimaassa* vajaat 34 prosenttia. Toisin sanoen useampi kuin joka kolmas kokonainen sivu oli yhteinen vähintään jonkin toisen Kaakon Viestinnän kustantaman tai muun konsernilehden kanssa. Kuviota luettaessa on otettava huomioon, että sen perustana ovat toimituksellista aineistoa sisältävät sivut, ei kokonaissivumäärä. Niiden erotus, 131 sivua, koostuu ilmoitussivuista, jotka eivät sisällyneet sisältövertailuumme. Jaettujen sivujen suhteuttaminen toimituksellisten sivujen määrään antaa todellisemman kuvan jaetun aineiston sivumääräisestä osuudesta (36,6 %) kuin vertaaminen kokonaissivumäärään (33,0 %).

Yhteisestä ulkoasusta huolimatta lehtien rakenteet vaikuttivat sekavilta, koska selvää osastojakoa ei ollut havaittavissa. Vakiintunutta sisältöä ovat pääkirjoitukset ja paikallisuutiset lehden alkuosassa sekä urheilun ja ajanvietteen sijoittuminen lehden loppuosaan. Siinä, mihin kohtaan jaettuja kokonaisia sivuja oli sijoitettu, oli vaikea havaita yhtenäistä logiikkaa. Se saattaa johtua lehtien toimitusten erilaisista organisaatioista. Jaettava lukemistoaineisto on varasto, josta poimitaan tavaraa tarpeen mukaan. STT:n uutismateriaalin lehdet sen sijaan pyrkivät julkaisemaan tuoreeltaan joko kokonaisina sivuina tai palastelemalla sen eri sivuille sijoitetuksi useammaksi jutuksi.

Kuvio 3:sta näkyy, kuinka Kaakon Viestinnän lehtien jaetut kokonaiset juttusivut palautuvat lähteisiin, joita ovat Suomen Tietotoimisto (STT), Väli-Suomen Media, Uutissuomalainen, Sunnuntaisuomalainen ja Kaakon Viestintä.

Kuvio 3. Jaettujen kokonaisten juttusivujen jakautuminen lähteisiin Kaakon Viestinnän lehdissä (%).

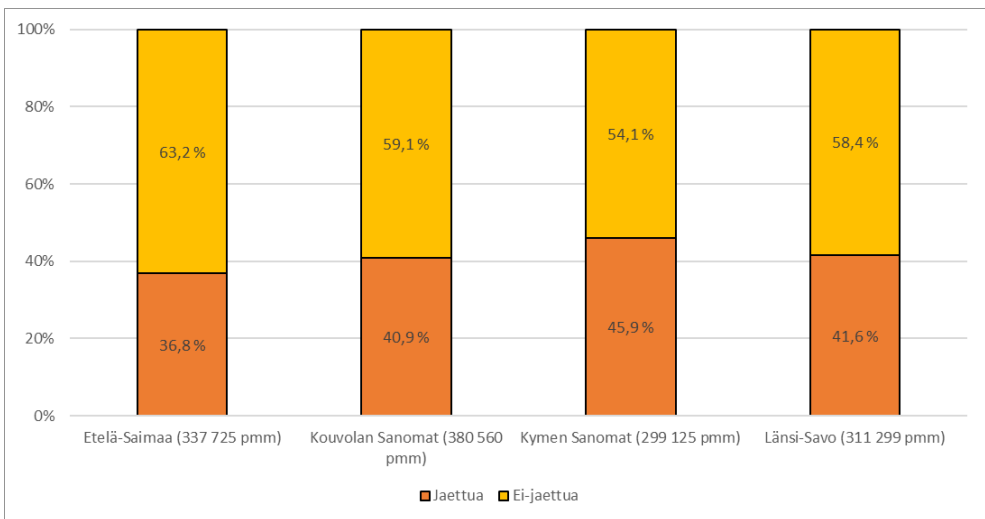
STT:n osuus oli jaettujen sivujen lähteenä selvästi muita suurempi, keskimäärin 37 prosenttia. Sen jälkeen tulivat Sunnuntaisuomalainen, Väli-Suomen Media ja Uutissuomalainen liki samansuuruisin 17–20 prosentin osuuksin. Keskisuomalainen-konsernin omat toimitukset tuottivat yhteensä yli puolet tutkittujen lehtien keskenään jakamista juttusivuista. Suurin STT:n osuus oli *Kymen Sanomilla* (44,6 %) ja pienin *Länsi-Savolla* (32,3 %). Konsernin sisällä tuotettuja sivuja hyödynsi eniten *Länsi-Savo* (67,7 % jaetuista sivuista), vähiten *Kymen Sanomat* (55,4 %).

Jaetuista sivuista ulkomaansivuja oli neljännes. Suurin niiden osuus oli *Kymen Sanomissa* (32,1 %), pienin *Länsi-Savossa* (19,4 %). Muutamia konsernin omissa toimituk-

sisä tehtyjä sivuja lukuun ottamatta ulkomaansivut koostuivat STT:n aineistosta. Lehtien jaetuista kokonaisista juttusivuista 72 prosenttia oli uutis- ja ajankohtaisaineistoa, loput ajatonta lukemistotyyppistä sisältöä.

Päällekkäisyys palstamillimetreissä

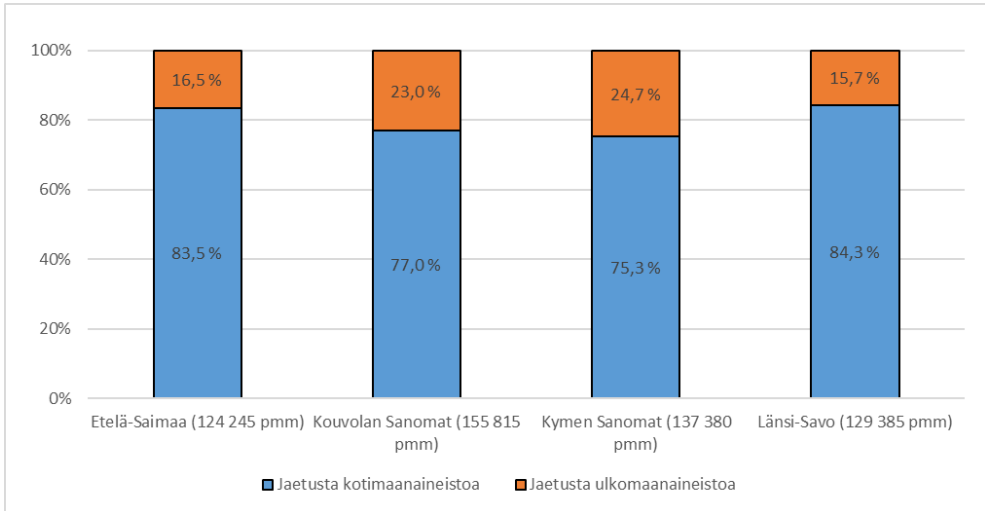
Kun tarkastelimme jaetun sisällön määrää palstamillimetreissä, havaitsimme osuuden hieman suuremmaksi kuin jaettuihin sivuihin perustuvassa tarkastelussa. Tämä ei ole ihme, sillä kaikki päällekkäinen journalistinen aineisto ei sisälly kokonaiseen yhteisiin juttusivuihin. Palstamilleihin perustuvan mittauksen perusteella keskimäärin 41 prosenttia lehtien juttusisällöstä oli tavalla tai toisella yhteistä (Kuvio 4). Eniten jaettua sisältöä julkaisi *Kymen Sanomat*, lähes 46 prosenttia, ja vähiten *Etelä-Saimaa*, vajaat 37 prosenttia. Havainto ei yllätä: lehdistä pienin nojaa yhteiseen sisältöön eniten ja suurin vähiten. Tulos vastaa osapuilleen aiemman tutkimuksen havaintoja Keski-suomalainen-konsernien lehtien päällekkäisyydestä (Lehtisaari ym. 2024, 87–88).¹³

Kuvio 4. Jaetun ja lehden oman sisällön suhde Kaakon Viestinnän lehdissä (% , pmm).

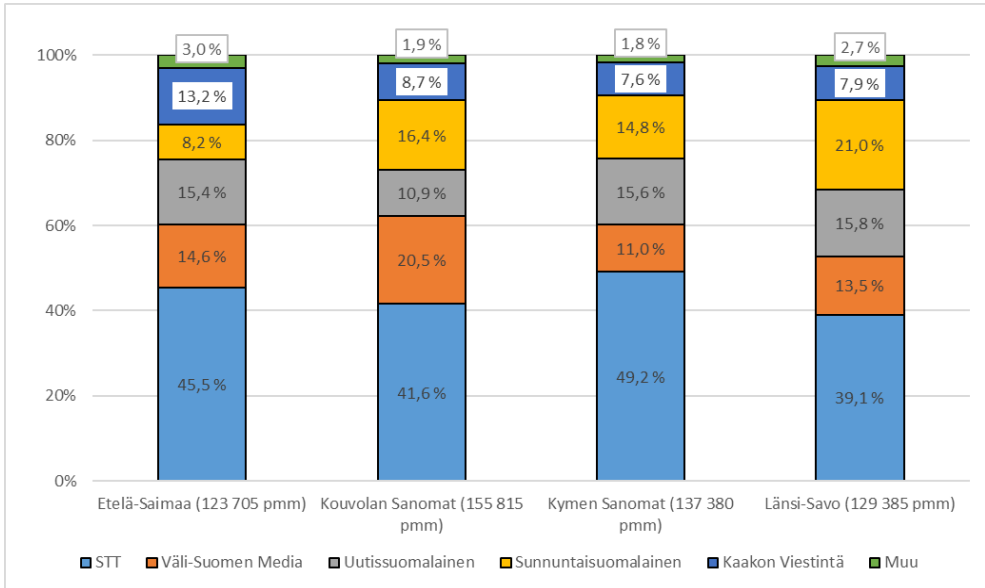
Jaetusta sisällöstä noin neljä viidesosa oli kotimaan aineistoa ja yksi viidesosa ulkomaan aineistoa. Lehtien välillä oli kuitenkin eroja (Kuvio 5). Palstamillimetreillä mitattuna eniten ulkomaan uutisia julkaisi *Kymen Sanomat* (24,7 %), vähiten *Länsi-Savo* (15,7 %). Aiemmassa tutkimuksessa ulkomaan uutisten osuus havaittiin suuremmaksi *Keski-suomalaisessa* (28 %) ja *Etelä-Suomen Sanomissa* (26 %) (Lehtisaari ym.

2024, 236). Vaikka osan eroista selittää erilainen mittaus tapa, konsernin pienemmät lehdet näyttävät painottuvan suuria enemmän kotimaan uutisiin.

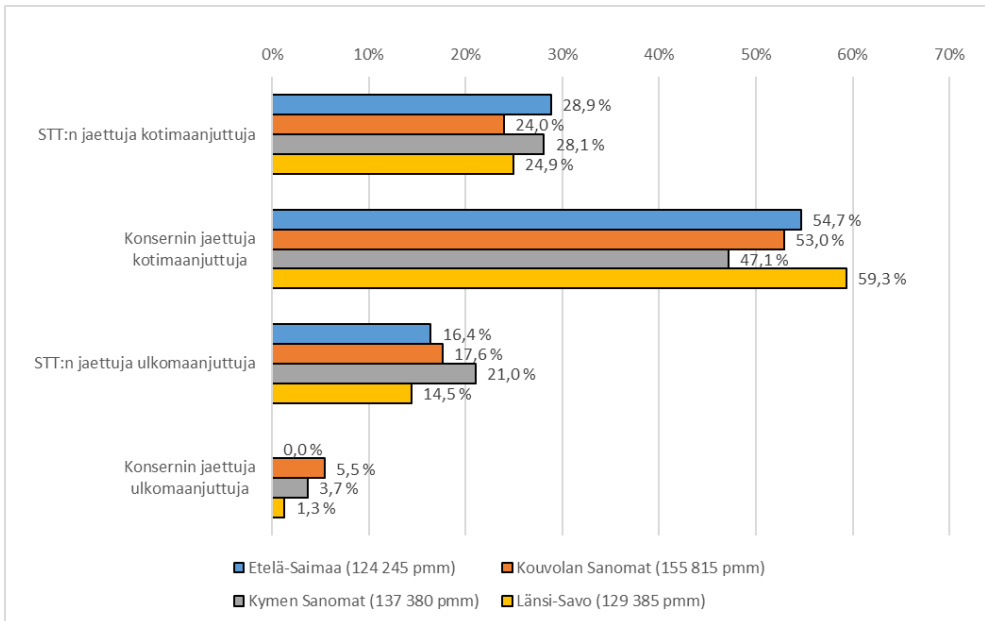

Kuvio 5. Jaetun sisällön jakautuminen kotimaan ja ulkomaan aineistoon (% , pmm).

Mistä yhteiset sisällöt ovat peräisin? Vajaa puolet, keskimäärin 44 prosenttia oli peräisin STT:ltä, 15 prosenttia Sunnuntaisuomalaiselta, samoin 15 prosenttia Väli-Suomen Median muilta lehdistä sekä 14 prosenttia Uutissuomalaiselta (Kuvio 6). Kaakon Viestinnän keskenään jakamia juttuja joukossa oli runsaat yhdeksän prosenttia. Eniten STT:tä käytti *Kymen Sanomat* (49,2 % jaetuista sisällöistä) ja vähiten *Länsi-Savo* (39,1%). Eniten konsernin omaa sisältöä hyödynsi *Länsi-Savo* (65,1 %) ja vähiten *Kymen Sanomat* (52,5 %). Jaetuista kotimaan juttusisällöistä konsernin omat toimitukset tuottivat kaksi kolmasosaa, STT loput. Päällekkäisestä ulkomaan aineistosta STT tuotti lähes 90 prosenttia ja konsernin omat toimitukset vain pienen osan. Suhteellisesti eniten konsernin tuottamia kotimaan uutisia julkaisi *Länsi-Savo*, vähiten *Kymen Sanomat* (Kuvio 7). Kaikkein riippuvaisin STT:n kotimaan sisällöistä oli *Etelä-Saimaa* ja vähiten riippuvainen *Kouvolan Sanomat*. Konsernin tuottamien ulkomaan juttujen merkitys oli kaikille lehdille vähäinen.

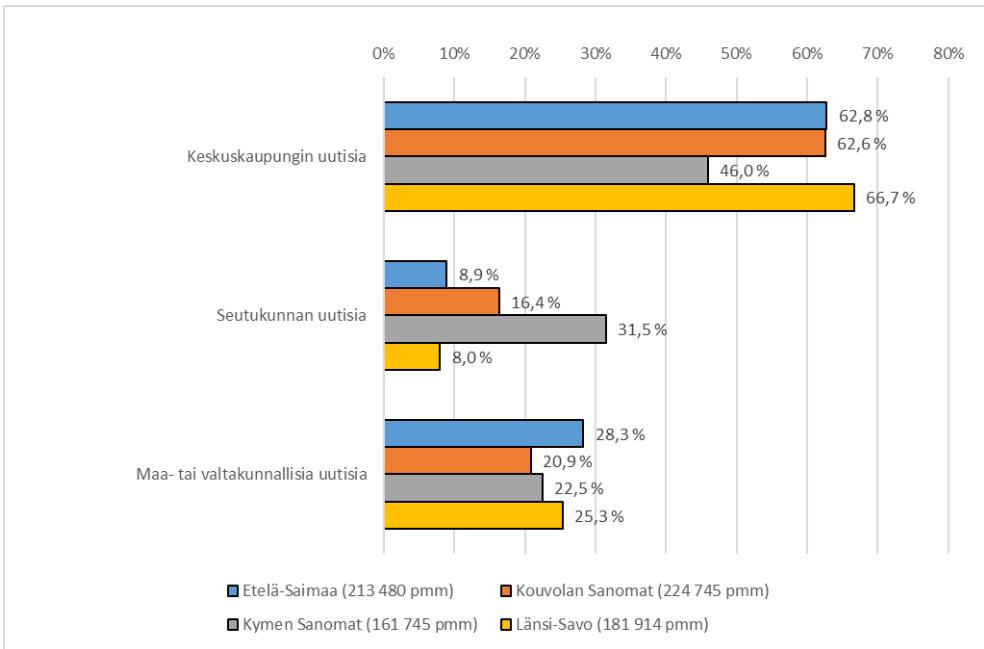
Kuvio 6. Jaetun sisällön lähteet Kaakon Viestinnän lehdissä (% , pmm).

Kuvio 7. Jaetun kotimaan ja ulkomaan sisällön lähteet Kaakon Viestinnän lehdissä (% , pmm.).

Paikallinen sisältö

Mistä koostui lehtien itse tuottama sisältö? Sen selvittämiseksi laskimme, miten niiden oma aineisto jakautui keskuskaupunkia, seutu- tai maakuntaa sekä koko maata koskeviin juttuihin. Keskimäärin 60 prosenttia lehtien omasta sisällöstä koski keskuskaupunkia, noin 15 prosenttia muuta paikallisuutta sekä noin 25 prosenttia laajemmin maakuntaa tai koko valtakuntaa. Lehtien välillä oli kuitenkin eroja (Kuvio 8). Suurin paikallisen sisällön osuus oli *Kouvolan Sanomissa*, pienin *Etelä-Saimaassa*, muita enemmän seutukunnan uutisia tarjosi *Kymen Sanomat*. Pääosa ei-paikallisesta sisällöstä oli laajempaa maakunnallista aineistoa, joka ylitti paikallisualueksi määrittelemämme seutukunnan rajat.

Kuvio 8. Kaakon Viestinnän lehtien omien juttujen paikallisuus sekä keskuskaupungin osuus (% , pmm).

Selitys: *Etelä-Saimaan* kohdalla keskuskaupungiksi on tulkittu Lappeenrannan, Lauritsalan ja Joutsenon muodostama kaupunkialue, *Kouvolan Sanomien* kohdalla Kouvolan ja Kuusankosken yhtenäinen kaupunkialue, *Kymen Sanomilla* Kotkan-Karhulan kaupunkialue sekä *Länsi-Savon* kohdalla Mikkelin kaupunkikeskusta. *Kymen Sanomien* muita alhaisemman keskuskaupungin osuuden selittää paikallisaineiston jakautuminen Kotkan ja Haminan kesken.

Aiemmassa tutkimuksessa arvioitiin, että ykköslehtien asema omnibus-lehtinä eli kaiken kattavaa sisältöä tarjoavina yleissanomalehtinä on hapertumassa, ja ne ovat muuttumassa isojen kaupunkien paikallislehdiksi, jotka rajoittuvat toiminnassaan ilmestymiskaupunkiinsa ja sitä ympäröivään lähialueeseen (Hellman 2024, 20). Tutkimuksemme mittaustulokset antavat arviolle tukea. Lehtien paikallisisältö painottui keskimäärin 60-prosenttisesti keskuskaupunkiin. Poikkeus oli *Kymen Sanomat*, jonka sisällössä keskuskaupunki Kotkan ohella Hamina oli tasapuolisesti esillä.

Kiinnostavana yksityiskohtana huomiomme kiinnittyi *Länsi-Savossa* julkaistuihin aukeaman laajuiseen *Länsi-Saimaa*-lehden toimittajan juttuun suomenniemeläisestä harrastajateatterista, *Juvan lehden* toimittajan koko sivun juttuun juvalaisen luomuviljelyn elpymisestä sekä *Kangasniemen Kunnallislehden* toimittajan kahdeksanpaltaiseen juttuun Puulaveden viimeisestä talvikalastajasta. Tällainen konserniyhteistyö lisää maakuntalehden sisällöllistä monipuolisuutta ja alueellista kattavuutta sekä torjuu uhkaa, että reuna-alueet jäisivät sen julkisuudessa uutiserämaiksi (vrt. Abernathy 2018). *Etelä-Saimaan* ja *Uutisvuoksen* toimituksellinen yhteistyö näkyi aineistossa yhteisinä juttuina. *Kouvolan Sanomissa* ja *Kymen Sanomissa* vastaavaa ilmeni näyteviikoilla vähemmän, poikkeuksena kuitenkin *Kouvolan Sanomien* juttu, jonka tekijä oli paikallislehti *Keskilaakson* toimittaja.

Päätelmiä ja jatkotutkimuksen tarve

Tarkastelimme sisältöjen päällekkäisyyttä neljässä Keskisuomalainen-konserniin kuuluvassa Kaakon Viestinnän lehdessä. Päällekkäisyyttä tutkimme kahdella eri tasolla, jaettuina kokonaisina sivuina ja palstamillimetreissä. Edellinen korostaa yhteisen aineiston asemaa lehden ilmeessä, jälkimmäinen sen määrää lehden kokonaisuudessa. Sisällön päällekkäisyyden lisäksi analysoimme jaettujen sisältöjen lähteitä ja jakautumista kotimaan ja ulkomaan aiheisiin sekä lehtien itse tuottamaan paikallisaineistoon.

Tulosten mukaan keskimäärin 40 prosenttia sekä lehtien kokonaisista juttusivuista että mitatusta juttusisällöstä oli jaettua. Lähes puolet jaetusta sisällöstä oli peräisin STT:ltä, hieman yli puolet konserniin kuuluvilta lehtien yhteistoimituksilta. Lehtien itse tuottamasta aineistosta kolme neljäsosaa oli luonteeltaan paikallista, ja siitä tuntuva osa käsitteli lehden keskuskaupungin asioita. Kotimaan- ja ulkomaan uutisoinnin lehdet ovat ulkoistaneet STT:lle ja konsernitoimituksille. Tulos on samansuuntainen aiempien tutkimuksen kanssa, joissa yhteiset valtakunnalliset sisällöt näyttäytyvät suurten lehtitalojen yksittäisille toimituksille keinona säästää voimavaroja ja kohdentaa niitä paikallisiin sisältöihin (Hendrickx ja Ranaivoson 2021; Lehtisaari ym. 2024; Sjøvaag 2014; Vogler ym. 2023).

Teoreettisena lähtökohtana käyttämässämme Hendrickxin ym. (2022) mallissa olennaista on, että siinä ei oleteta uutisten monipuolisuuden eri ulottuvuuksien välille suoria riippuvuuksia, vaan korostetaan niiden välistä vuorovaikutusta. Malli ottaa monipuolisesti huomioon erilaisia rakenteellisia tekijöitä, jotka vaikuttavat journalismiin (emt., 1766). Mittauksemme ei paljastanut merkkejä sellaisesta omistuksen keskittymisen synnyttämästä konserniohjauksesta, joka olisi suoraan heijastunut kielteisesti lehtien sisällön vertikaaliseen monipuolisuuteen. Kuten aiemmissa tutkimuksissa on havaittu (Lehtisaari ym. 2024, 174; Vogler ym. 2020, 1463), ilman yhteistoimitusten tuottamia sisältöjä kunkin lehden sisältö saattaisi olla valikoimaltaan nykyistä kapeampaa. Toisaalta päällekkäiset sisällöt kavensivat lehtien horisontaalista monipuolisuutta (Hendrickx ja Van Remoortere 2021, 2140–2141).

Tulostemme perusteella omistuksen keskittyminen heijastuu sisältöön lehtien tuotannossa tehtävän konserniyhteistyön välityksellä. Selkeimmin se nousi aineistossamme esille yhteisesti taitettujen sivujen myötä. Tuotannon osuus monipuolisuutta kaventavana tekijänä voi entisestään korostua, kun paperilehtien taittoa integroidaan konsernin yhteisiin taittokeskuksiin. Ulkoasultaan Keski-suomalainen-konsernin päivälehdet ovat jo samanlaisia. Emme pidä kaukaa haettuna sitä, että tulevaisuudessa hämmöttäisi universaali konsernilehti, jonka sisällöstä valtaosa on yhteistä höystettynä ilmestymispaikkakunnille räätälöidyillä muutamilla omilla sivuilla. Paikallisesta lukijakunnasta kiinnipitäminen saattaa kuitenkin edellyttää lehtinimikkeiden eli brändien monipuolisuuden säilyttämistä (Vogler ym. 2023, 2–4).

Siitä, että konsernijuttujen eripaikkaisuuden pelätään häiritsevän lukijoita, kertoo lehtien pyrkimys häivyttää ajoittain toimittajien taustaa (ks. myös Lehtisaari ym. 2024, 96). Jaetussa koko sivun terveysjutussa raudanpuutteesta haastateltiin mäntsäläläistä kirkkomuusikkoa, ja jutun tekijäksi jäljitimme *Keski-Uusimaan* toimittajan. Oikeaoppista suksien voittoa käsitelleen jutun tekijä palautui *Karjalaisen* urheilutoimitukseen, muutaman laajan ulkomaanuutisen ja koko sivun autojuttujen tekijät *Keskisuomalaisen* toimitukseen. Tällaiset jaetut jutut oli taitettu toimittajan nimellä ja kuvalla muistuttamaan lehtien omien toimittajien tekemiä. Kun *Etelä-Saimaan* kolmisivuinen juttu 14-vuotiaana raiskatuksi joutuneesta työstä julkaistiin lähes kaksi viikkoa myöhemmin *Kouvolan Sanomissa*, lähteeksi oli merkitty vain toimitus.

Näyteviikoilla julkaistuista 24 pääkirjoituksesta 16 eli kaikki tiistain ja lauantain pääkirjoitukset, olivat tekstin osalta samat, ainoastaan otsikoinnissa oli pieniä eroja. Se viittaa lehtien oman kommentoinnin monipuolisuuden kaventumiseen. Kaakon Viestintä on perustellut luopumista jokapäiväisistä pääkirjoituksista sillä, että ne analytiikan mukaan eivät ole lukijoiden silmissä kiinnostavia.¹⁴ Onko vika lukijassa vai kirjoituksessa, jos se ei kiinnosta? Eikö alueilta löydy useammalla päivälle tapahtumia ja asioita, jotka olisivat lukijoiden näkökulmasta lehden oman kommentin arvoisia?

Tuloksemme viittaavat siihen, että lehdistön omistuksen keskittyminen edistää tuotannon keskittymistä ja sitä kautta yhteisten sisältöjen käytön lisääntymistä. Tutkimissamme lehdissä se on tarkoittanut lisääntyvää keskinäistä yhteistyötä sekä konsernin yhteistoimitusten käyttöä sisällöntuotannossa ja yhteisten sivujen ja juttukierroksen suurta osuutta. Lopputuloksena voimme puhua *konsernijournalismista*, joka tarkoittaa samaan konserniin kuuluvien medioiden yhteistä keskusjohtoista toimintatapaa sekä ulkoasun ja sisällön yhdenmukaistumista.

Toisaalta omistuksen keskittyminen voi markkinatilanteesta riippuen tuottaa maantieteellistä erilaistumista, sillä yhteiset sisällöt antavat konserniin kuuluville medioille mahdollisuuden kohdentaa voimavaroja paikalliseen sisältöön. Resurssiltaan heikommalle aluelehdelle jaettu aineisto antaa mahdollisuuden tarjota lukijoille sisältöä, jota oma toimitus ei kykenisi tuottamaan, mutta se voi yhtä lailla tasapäistää ja latistaa tarjontaa, monistaa sisältöjä ilman lehden omaa vaivannäköä.

Demokratianäkökulmasta sisältöjen päällekkäisyys on ongelma. Mitä enemmän lehdistö tarjoaa samaa sisältöä, sitä vähemmän erilaisia ääniä ja näkökulmia se lukijoilleen välittää sekä sitä kapeamman ja valikoituneemman kuvan yhteiskunnasta, politiikasta, taloudesta ja kulttuurista se lukijoilleen antaa (Ylikoski ja Ahva 2024). Jos median moninaisuutta ja moniarvoisuutta pidetään poliittisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kansalaisten demokraattisen osallistumisen edellytyksenä (Raeijmakers ja Maesele 2015; Trappel ja Meier 2022), sisältöjen lisääntyvä päällekkäisyys ei tätä periaatetta tue. Toisaalta uutisjuttujen päällekkäisyys takaa, että tietyt tärkeät uutiset tulevat julkaistuiksi kaikissa sanomalehdissä (Beckers ym. 2019, 1678). Yhdenmukaisuus mediaympäristössä auttaa yhteisen julkisen agendan luomisessa ja edistää demokratian toteutumista (Hendrickx ja Van Remoortere 2021, 2149).

Demokratianäkökulmasta on tärkeää kysyä, onko tarjottu tieto merkittävää kansalaisten tiedonsaannin ja demokratian kannalta. Ville J. E. Manninen ja Lauri Haapanen (2025) ovat vertailleet itsenäisiä ja konserniomisteisia paikallislehtiä, joiden toimitukselliset jutut he luokittelivat tiedonsaannin kannalta tärkeiden aihepiirien mukaan (*critical information needs*, CIN). Heidän mukaansa konserniomisteisten paikallislehtien sisällöstä noin kolmannes oli kansalaisuuden kannalta tärkeää, itsenäisissä lehdissä runsas neljännes (emt., 10). Lehtiryhmien suhteellista yhdenmukaisuutta saattavat selittää sekä journalistinen kulttuuri että lehtien paikallinen orientaatio (emt., 12–13). Oma tutkimuksemme keskittyi yhden konsernin päivälehtiin. Päätelmät niiden sisällön merkityksellisyydestä kriittisten tiedontarpeiden kannalta vaativat vielä tarkempaa sisällönanalyysia.

Helmi–maaliskuussa 2024 keräämäämme empiirinen aineisto antaa oivallisen pohjan vertailla samoja lehtiä myöhemmin uudelleen jaetun sisällön näkökulmasta, kun painetut sunnuntainumerot jäivät huhtikuun alussa 2024 pois lehtitaloja koettelevan jakelukierteen vuoksi. Tällöin tutkimus ei jäisi yhtä ajankohtaa valottavaksi poikkileikkaukseksi, vaan sillä olisi laajempaa kantavuutta. Konkreettinen jatkokysymys on,

näkykö sunnuntaisten printtilehtien poisjääminen suoraan sivu- ja juttumäärissä vai korvataanko sitä jäljelle jäävien lehtien runsaammalla tarjonnalla. Erittäin tärkeä, toistaiseksi selvittämätön asia on konserniin kuuluvien maakunta- ja paikallislehtien orastava toimitusyhteistyö, josta tämä tutkimus antoi viitteitä.

Jatkotutkimuksessa olisi tärkeää selvittää lehtien verkkosisältöjen yhdenmukaisuutta, joka rajautui tutkimuksemme ulkopuolelle. Säilyykö verkon näköislehti laajuudeltaan printtilehteä vastaavana vai tuleeeko siitä välivaihe matkalla kohti pelkkää verkkouutisointia? Lehdet julkaisevat verkossa enemmän juttuja kuin painettuna, mutta aiemman tutkimuksen perusteella (esim. Hendrickx ja Van Remoortere 2021; Sjøvaag 2014) ei ole selvää, kummassa päällekkäisyys on suurempaa.

Tutkimuksemme johtaa miettimään alueellisten päivälehtien asemaa mediajärjestelmässä. Valtaosa tutkimiemme Kaakon lehtien sisällöstä oli paikallisaineistoa, joka keskittyi lehden ilmestymisalueen keskuskaupunkiin. Paikallisaineiston perussisällöksi hahmottuivat lehtiä lukiessamme henkilö- ja tapahtumauutiset sekä alueen päätöksenteko ja kulttuuri. Samoin urheilu oli tärkeä osa paikallisuutisointia, sillä kaikista keskuskaupungeista löytyy lajissaan ylimmillä sarjatasoilla pelaavia seurajoukkueita. Hyvä kysymys on, ”kuinka kiinnostaviksi ykköslehdet koetaan, jos oman toimituksen voimavarat suunnataan yksinomaan lukijaläheisiksi arvioitujen paikallisaiheiden seurantaan, mutta erikoisosaaminen ja valtakunnallinen uutishankinta ulkoistetaan Suomen Tietotoimistolle sekä Lännen Median ja Väli-Suomen Median kaltaisille yhteistoituksille” (Hellman 2024, 20). Laskelmamme vahvistavat, että ulkoistaminen on tutkimissamme lehdissä jo tapahtunut.

Toinen hyvä kysymys: miten lukijat kiinnostuvat jutuista, jos ulkoistettua aineistoa sijoitetaan lehteen ilman, että oma toimitus yhdistää sitä alueelliseen ja paikalliseen kontekstiin? Kaakon lehtien toimitukset on organisoitu eri tavoin, mikä saattaa osaksi selittää etenkin jaetun lukemistotyyppisen aineiston epämääräistä käyttöä. Seuraako sunnuntain printin poisjäämisestä tarve yhdentää lehtien toimitusorganisaatioita? Muutos ei vaikuta vain sunnuntaihin, vaan yhtä lailla jäljelle jääviin printtilehtiin. Tuleeko tarve vähentää jaettua aineistoa, jotta painettuihin lehtiin saadaan entinen määrä paikallista sisältöä?

Kaakon Viestinnän lehtien jaetun sisällön alustava analysointi avaa kiinnostavia uusia tutkimuskysymyksiä, jotka ovat tärkeitä konserniomistuksessa olevien sanomalehtien kannalta. Emme rohkene väittää, että tämä ja jatkotutkimukset tuottaisivat helposti yleistettävää tietoa sanomalehdistön yhdentymisen vaikutuksista niiden tuotantotapaan ja sisältöön, sillä oletamme, että tulokset ovat riippuvaisia niistä ainutkertaisista piirteistä, joita lehtiyhtiöiden markkina-asema ja yleisön valinnat kulloinkin muovaavat.

Rahoitus

Journalistisen kulttuurin edistämistätiö JOKES on tukenut molempien kirjoittajien työtä.

Kiitokset

Kiitämme *Media & viestinnän* arvioitsijoita hyödyllisistä kommentista ja parannusehdotuksista.

Kirjallisuus

- Aalberg, Toril, Stylianos Papathanassopoulos, Stuart Soroka, James Curran, Kaori Hayashi, Shanto Iyengar, Paul K. Jones, Gianpietro Mazzoleni, Hernando Rojas, David Rowe ja Rodney Tiffen. 2013. "International TV news, foreign affairs interest and public knowledge: A comparative study of foreign news coverage and public opinion in 11 countries." *Journalism Studies* 14 (3): 387–406. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2013.765636>
- Abernathy, Penelope M. 2018. *The Expanding News Desert*. Chapel Hill, N.C.: The Center for Innovation and Sustainability in Local Media, School of Media and Journalism, University of North Carolina. <https://www.usnewsdeserts.com/reports/expanding-news-desert/>
- Arola, Janne. 2024. "Entä jos printtiä ei olisi?" *Suomen Lehdistö* 93 (erikoisnumero 14.6.2024), 4–13.
- Aslama, Minna, Heikki Hellman ja Tuomo Sauri. 2004. "Does market-entry regulation matter? Competition in television broadcasting and programme diversity in Finland, 1993–2002." *Gazette* 66 (2): 113–132. <https://doi.org/10.1177/0016549204041473>
- Aslama, Minna, Heikki Hellman ja Tuomo Sauri. 2005. "Kilpailun ja toimilupapolitiikan vaikutukset tv-ohjelmiston monipuolisuuteen 1993–2002." *Liiketaloudellinen aikakauskirja* 54 (3): 375–396.
- Baker, C. Edwin. 2007. *Media Concentration and Democracy: Why Ownership Matters*. New York: Cambridge University Press.
- Beckers, Kathleen, Andrea Masini, Julie Sevenans, Miriam van der Burg, Julie De Smedt, Hilde Van den Bulck ja Stefaan Walgrave. 2019. "Are newspapers' news stories becoming more alike? Media content diversity in Belgium, 1983–2013." *Journalism* 20 (12): 1665–1683. <https://doi.org/10.1177/1464884917706860>
- Doyle, Gillian. 2002. *Media Ownership: The Economics and Politics of Convergence and Concentration in the UK and European Media*. London: Sage.
- Doyle, Gillian. 2015. "Why ownership pluralism still matters in a multi-platform world." Teoksessa *Media Pluralism and Diversity: Concepts, Risks and Global Trends*, toimittaneet Peggy Valcke, Miklós Sükösd ja Robert G. Picard, 297–309. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Entman, Robert M. ja Steven S. Wildman. 1992. "Reconciling economic and non-economic perspectives on media policy: Transcending the 'Marketplace of Ideas'." *Journal of Communication* 42 (1): 5–19. <https://doi.org/10.1111/j.14602466.1992.tb00765.x>
- Friedland, Lewis A. 2023. "Taking it to the States: The origins of critical information needs." *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 707 (1): 21–28. <https://doi.org/10.1177/00027162231208301>

- Grant, August E. 1994. "The promise fulfilled? An empirical analysis of program diversity on television." *Journal of Media Economics* 7 (1): 51–64. https://doi.org/10.1207/S15327736ME0701_4
- Grönlund, Mikko ja Tom Björkroth. 2022. "Measurement of media concentration: Empirical concepts, applications and challenges." Teoksessa *Handbook of Media and Communication Economics*, toimittaneet Jan Krone ja Tassilo Pellegrini, 1–19. Wiesbaden: Springer.
- Heikkilä, Heikki, Heikki Hellman ja Liisa Ovaska. 2023. *Mä lehden luin: Yleisön suhde painettuun ja digitaaliseen sanomalehteen*. Tampere: Tampere University Press.
- Hellman, Heikki. 2001. "Diversity – an end in itself? Developing a multi-measure methodology of television programme variety studies." *European Journal of Communication* 16 (2): 181–208. <https://doi.org/10.1177/0267323101016002003>
- Hellman, Heikki. 2021. "Lehtiketjut ja lehdistön 'uusi normaali': Keskittymisen mittaaminen ja sanomalehdistön keskittyminen Suomessa 2009–2019." *Media & viestintä* 44 (2): 92–116. <https://doi.org/10.23983/mv.109861>
- Hellman, Heikki. 2022. "Lehdistön alueelliset valtiat: Sanomalehdistön kilpailu ja keskittyminen merkityksellisillä markkinoilla." *Media & viestintä* 45 (3): 1–29. <https://doi.org/10.23983/mv.122138>
- Hellman, Heikki. 2024. "Ykköslehdet alakynnessä: Johtavien alueellisten lehtien kilpailuaseman kehitys 2000-luvulla." *Media & viestintä* 47 (2): 1–25. <https://doi.org/10.23983/mv.143659>
- Hellman, Heikki, Ville Manninen, Markus Mykkänen ja Heikki Kuutti. 2018. "Median monimuotoisuus ja moniarvoisuus." Teoksessa *Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen: Loppuraportti*, toimittaneet Marko Ala-Fossi, Anette Alén-Savikko, Mikko Grönlund, Paula Haara, Heikki Hellman, Juha Herkman, Jockum Hildén, Ilmari Hiltunen, Johanna Jääsaari, Kari Karppinen, Aino Koskenniemi, Heikki Kuutti, Katja Lehtisaari, Ville Manninen, Janne Matikainen ja Markus Mykkänen. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2018:4. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö, 98–137. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160714>
- Hellman, Heikki ja Arto Vilkkö. 2021. "Is there diversity on popular music radio? Developing a methodology for a quantitative analysis of radio playlists." *Journal of Radio & Audio Media* 28 (2): 193–211. <https://doi.org/10.1080/19376529.2019.1639054>
- Hendrickx, Jonathan. 2020. "Trying to survive while eroding news diversity: Legacy news media's catch-22." *Journalism Studies* 21 (5): 598–614. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1694430>
- Hendrickx, Jonathan, Pieter Ballon ja Heritiana Ranaivoson. 2022. "Dissecting news diversity: An integrated conceptual framework." *Journalism* 23 (8): 1751–1769. <https://doi.org/10.1177/1464884920966881>
- Hendrickx, Jonathan ja Heritiana Ranaivoson. 2021. "Why and how higher media concentration equals lower news diversity – The Mediahuis case." *Journalism* 22 (11): 2800–2815. <https://doi.org/10.1177/1464884919894138>
- Hendrickx, Jonathan ja Annelien Van Remoortere. 2021. "Assessing news content diversity in Flanders: An empirical study at DPG Media." *Journalism Studies* 22 (16): 2139–2154. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.1987299>
- Hendrickx, Jonathan ja Annelien Van Remoortere. 2022. "Exploring the link between media concentration and news content diversity using automated text analysis." *Journalism* 25 (2): 353–371. <https://doi.org/10.1177/14648849221136946>
- Hendrickx, Jonathan ja Annelien Van Remoortere. 2024. "Newspaper ownership, democracy and news diversity: A quantitative content homogeneity study." *Journalism Practice* 18 (10): 2531–2546. <https://doi.org/10.1080/17512786.2022.2159500>

- Hillve, Peter, Peter Majanen ja Karl Erik Rosengren. 1997. "Aspects of quality in TV programming: Structural diversity compared over time and space." *European Journal of Communication* 12 (3): 291–318. <https://doi.org/10.1177/0267323197012003001>
- Humprecht, Edda ja Frank Esser. 2018. "Diversity in online news: On the importance of ownership types and media system types." *Journalism Studies* 19 (12): 1825–1847. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2017.1308229>
- Joris, Glen, Frederik De Grove, Kristin Van Damme ja Lieven De Marez. 2020. "News diversity reconsidered: A systematic literature review unraveling the diversity in conceptualizations." *Journalism Studies* 21 (13): 1893–1912. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1797527>
- Karppinen, Kari. 2010. *Rethinking Media Pluralism: A Critique of Theories and Policy Discourses*. Publications of the Department of Social Research 2010:4. Helsinki: University of Helsinki.
- Karppinen, Kari. 2018. "Journalism, pluralism and diversity." Teoksessa *Journalism*, toimittanut Tim P. Vos, 493–509. Berlin: Walter de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9781501500084-025>
- Lehtisaari, Katja, Mikko Grönlund, Heikki Hellman, Tuomas Ranti ja Risto Suikkanen. 2024. *Median keskittyminen ja mediasisältöjen moninaisuus Suomessa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2024:6. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165517>
- Lin, Carolyn A. 1995. "Diversity of network prime-time program formats during the 1980s." *Journal of Media Economics* 8 (4): 17–28. https://doi.org/10.1207/s15327736me0804_2
- Litman, Barry R. 1979. "Television networks, competition, and program diversity." *Journal of Broadcasting* 23 (4): 393–409. <https://doi.org/10.1080/08838157909363949>
- Loeberbach, Felicia, Judith Moeller, Damian Trilling ja Wouter van Atteweldt. 2020. "The unified framework of media diversity: A systematic literature review." *Digital Journalism* 8 (5): 605–642. <https://doi.org/10.1080/21670811.2020.1764374>
- Manninen, Ville J. E. ja Lauri Haapanen. 2025. "Does ownership matter? Comparing the contents of corporate and independently owned local newspapers." *Journalism* (julkaistu etukäteen verkossa): 1–20. <https://doi.org/10.1177/14648849241312819>
- Masini, Andrea ja Peter Van Aelst. 2017. "Actor diversity and viewpoint diversity: Two of a kind?" *Communications* 42 (2): 107–126. <https://doi.org/10.1515/commun-2017-0017>
- McDonald, Daniel M. ja John Dimmick. 2003. "The conceptualization and measurement of diversity." *Communication Research* 30 (1): 60–79. <https://doi.org/10.1077/0093650202239026>
- McQuail, Denis. 1992. *Media Performance: Mass Communication and the Public Interest*. London: Sage.
- Meier, Werner A. ja Josef Trappel. 1998. "Media concentration and the public interest." Teoksessa *Media Policy: Convergence, Concentration and Commerce*, toimittaneet Denis McQuail ja Karen Siune, 38–59. London: Sage.
- Moe, Hallvard, Jan Fredrik Hovden ja Kari Karppinen. 2021. "Operationalizing exposure diversity." *European Journal of Communication* 36 (2): 148–167. <https://doi.org/10.1177/0267323120966849>
- Napoli, Philip M. 1999. "Deconstructing the diversity principle." *Journal of Communication* 49 (4): 7–34. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02815.x>
- Napoli, Philip M. 2001. *Foundations of Communications Policy: Principles and Process in the Regulation of Electronic Media*. Cresskill, New Jersey: Hampton Press.
- Newman, Nic, Richard Fletcher, Craig T. Robertson, Amy Ross Arguedas ja Rasmus Kleis Nielsen. 2024. *Reuters Institute Digital News Report 2024*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://doi.org/10.60625/risj-vy6n-4v57>

- Noam, Eli M. ja The International Media Concentration Collaboration 2016. *Who Owns the World's Media? Media Concentration and Ownership Around the World*. New York: Oxford University Press.
- Nousiainen, Reetta, Laura Ahva ja Kari Koljonen. 2024. "Aika parantaa? Päätoimittajien ymmärrys etnisen monimuotoisuuden vahvistamisesta suomalaisessa journalismiprofessiassa." *Media & viestintä* 47 (1): 1–22. <https://doi.org/10.23983/mv.131178>
- Raeijmaekers, Danielle ja Pieter Maesele. 2015. "Media, pluralism and democracy: What's in a name?" *Media, Culture & Society* 37 (7): 1042–1059. <https://doi.org/10.1177/0163443715591670>
- Reunanen, Esa. 2024. *Uutismedia verkossa 2024: Reuters-instituutin Digital News Report Suomen maaraportti*. Tampere: Tampereen yliopisto ja Media-alan tutkimussäätiö.
- Sjøvaag, Helle. 2014. "Homogenisation or differentiation? The effects of consolidation in the regional newspaper market." *Journalism Studies* 15 (5): 511–521. <http://dx.doi.org/10.1080/1461670X.2014.885275>
- Sjøvaag, Helle. 2016. "Media diversity and the global superplayers: Operationalising pluralism for a digital media market." *Journal of Media Business Studies* 13 (3): 170–186. <https://doi.org/10.1080/16522354.2016.1210435>
- Thurman, Neil. 2018. "Newspaper consumption in the mobile age: Re-assessing multi-platform performance and market share using 'time-spent'." *Journalism Studies* 19 (10): 1409–1429. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2017.1279028>
- Tomaz, Tales. 2024. "Media ownership and control in Europe: A multidimensional approach." *European Journal of Communication* 39 (5): 498–511. <https://doi.org/10.1177/02673231241270994>
- Tommila, Päiviö ja Raimo Salokangas. 1998. *Sanomia kaikille: Suomen lehdistön historia*. Helsinki: Edita.
- Trappel, Josef ja Werner A. Meier. 2022. "Soaring media ownership concentration: Comparing the effects of digitalisation on media pluralism and diversity." Teoksessa *Success and Failure in News Media Performance: Comparative Analysis in the Media for Democracy Monitor 2021*, toimittaneet Josef Trappel ja Tales Tomaz, 147–164. Göteborg: Nordicom. <https://doi.org/10.48335/9789188855589-7>
- van der Wurff, Richard ja Jan van Cuilenburg. 2001. "Impact of moderate and ruinous competition on diversity: The Dutch television market." *Journal of Media Economics* 4 (4): 213–229. https://doi.org/10.1207/S15327736ME1404_2
- Voakes, Paul S., Jack Kapfer, David Kurpius ja David Shano-yeon Chern. 1996. "Diversity in the news: A conceptual and methodological framework." *Journalism and Mass Communication Quarterly* 73 (3): 582–593.
- Vogler, Daniel, Linards Udris ja Mark Eisenegger. 2020. "Measuring media content concentration at a large scale using automated text comparisons." *Journalism Studies* 21 (11): 1459–1478. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1761865>
- Vogler, Daniel, Morley Weston ja Linards Udris. 2023. "Investigating news deserts on the content level: Geographical diversity in Swiss media." *Media and Communication* 11 (3): 1–12. <https://doi.org/10.17645/mac.v11i3.6794>
- De Vries, Erik, Rens Vliegthart ja Stefaan Walgrave. 2022. "Telling a different story: A longitudinal investigation of news diversity in four countries." *Journalism Studies* 23 (14): 1721 – 1739. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2022.2111323>
- Ylikoski, Matleena ja Laura Ahva. 2024. "Journalismin moniäänisyys osana median monimuotoisuuden ilmiötä." *Media & viestintä* 47 (4): 105–129. <https://doi.org/10.23983/mv.148569>

Concentration and corporate content: news overlap in Kaakon Viestintä daily newspapers

The decline in subscriptions and advertising volumes, combined with the rising cost of distribution, has led newspapers published in the capital cities of their regions to face difficulties and a distribution spiral in this millennium. As the sector has become more concentrated, newspaper publishers have sought to save money by merging their activities and by intensifying cooperation between newspapers belonging to the same chain. Studies have suggested that this is reflected in an increasing convergence of content. So far, few concrete studies have been carried out on the news diversity in Finnish dailies. In this article, we use empirical content analysis to examine the overlap in the content of four newspapers published in south-east Finland and belonging to the Keski-suomalainen group. Theoretically, we rely on the model of Jonathan Hendrickx, Pieter Ballon and Heritiana Ranaivoson describing the dimensions of news diversity. Our study shows that more than 40% of newspaper editorial pages and story content measured in column millimetres are the same. The in-house produced material is mainly local while general domestic and foreign news is outsourced to the national news agency STT and the group's joint editorial teams. This harmonisation of content reduces the diversity of sources, topics covered and opinions conveyed by the newspapers. This in turn limits the public's access to information and participation in the debate and decision-making on social issues. This is what we call the democratic effect.

KEYWORDS: Keski-suomalainen group, concentration, provincial newspapers, diversity, news overlap

Kirjoittajat

Voitto Ruuhonen, FT, YTM, dosentti

Voitto Ruuhonen on sosiologisen kirjallisuudentutkimuksen dosentti Itä-Suomen yliopistossa, Joensuussa. Hän on tutkinut kirjallisuuden lukemista, kulttuurijournalismia ja -kriittikää. Hänen erityisalaansa on rikoskerronta ja -kirjallisuus; tulossa on teos suomalaisen rikoskirjallisuuden esihistoriasta (Warelia 2025).

Heikki Hellman, YTT, dosentti

Heikki Hellman on tiedotusopin dosentti Tampereen yliopistossa. Hän on tutkinut mediapolitiikkaa, kilpailua median eri toimialoilla, sanomalehtien lukemista ja

kulttuurijournalismin muutosta. Viimeksi hän on osallistunut useisiin uutismedian keskittymistä ja sen sisältövaikutuksia koskeneisiin hankkeisiin.

Loppuviitteet

1 Vertailussa mukana olivat Sanoma-konsernin lehdistä *Helsingin Sanomat* ja *Aamulehti*, Keski-suomalaisen lehdistä *Keski-suomalainen* ja *Etelä-Suomen Sanomat* sekä Kaleva-konsernin lehdistä *Kaleva* ja *Lapin Kansan*.

2 Ks. Uusi normaali? Lapin Kansan ratkaisu puolittaa paperilehden ilmestymispäivät kolmeen ja tarjota uniikkia näköislehteä on Suomessa ennennäkemätön. *Suomen Lehdistö* 12.9.2024. Luettu 5.1.2025. <https://suomenlehdisto.fi/maakuntalehti-lapin-kansan-ratkaisu-puolittaa-paperilehden-ilmestymispäivät-kolmeen-ja-tarjota-uniikkia-nakoislehteä-on-suomessa-ennennakematon-ruotsissa-on-jo-saatu-tottua-printin-karsimiseen-ja-jop/>. Syksyllä 2024 Kajaanissa ilmestyvä *Kainuun Sanomat* ilmoitti luopuvansa sekä STT:n että Lännen Median palveluista, mikä tarkoittaa, että lehti muuttuu sisällöltään ja sen myötä jakelultaankin paikalliseksi.

3 Ks. Kansalliskirjasto. 2024. Suomessa ilmestyvät sanomalehdet 1999–2022. Vapaakappaletoimisto, julkaisutilastot. Luettu 15.1.2025. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/123266/Julkaisutilasto%20Sanomalehdet%201999-2022.pdf>. Kansalliskirjaston vapaakappaletoimisto tilastoi kaikki Suomessa ilmestyvät sanomalehdet. Uutismedian liittoon kuului keväällä 2024 varsinaisista sanomalehdistä 37 ja paikallislehdistä 132; ks. Uutismedian liitto. 2024. Sanomalehtihaku. Luettu 5.1.2025. <https://www.uutismediat.fi/sanomalehtihaku/>

4 Verkkolehden analyysissa on mahdollista mitata juttujen määrää (ks. esim. Hendrickx ja Van Remoortere 2021; Lehtisaari ym. 2024) ja merkkimäärää, jos halutaan tarkastella myös juttujen volyyymia.

5 Lehtemme ulkoasu uusiksi ensi viikolla – Uusi Lahti on mukana Euroopan suurimmassa lehtiudistuksessa. *Uusi Lahti* 20.4.2022. Luettu 5.1.2015. www.uusilahti.fi/paikalliset/4554345

6 Alueelliset taittokeskukset sijoittuisivat Kuopioon, Joensuuhun, Lahteen, Jyväskylään ja Uudenmaan alueelle, ks. Mediakonserni Keski-suomalainen keskittää lehtitaittoa ja aloittaa muutosneuvottelut. *Savon Sanomat* 8.1.2025. Luettu 15.1.2025. <https://www.savonsanomat.fi/paikalliset/8193639>. Taiton keskittämiseen on päätymässä Sanomakin omistamissaan päivälehdissä, ks. Sanoma keskittää HS:n ja Aamulehden printtilehtien tekemistä – muutosneuvottelut alkavat. *Helsingin Sanomat* 23.1.2025. Luettu 24.1.2025. <https://www.hs.fi/talous/art-2000010982201.html>

7 Kaakon Viestinnän viides päivälehti on Savonlinnassa ilmestyvä *Itä-Savo*. Tutkimushetkellä kuutena päivänä ilmestyvänä jätimme sen tarkastelun ulkopuolelle.

8 Ks. Tilastokeskus. 2024. Kuntien avainluvut. Luettu 5.1.2025. <https://stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=SSS>; Media Audit Finland. 2023. KMT 2023 lehtien lukijamäärät. 21.9.2023. Luettu 5.1.2015. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2023/09/KMT-2023-lukijamaarat.pdf>; Uutismedian liitto. 2024. Sanomalehtihaku. Luettu 5.1.2025. <https://www.uutismediat.fi/sanomalehtihaku/>

9 Keskuskaupunkeja ovat Lappeenranta, Kouvola, Kotka ja Mikkeli. Jutun katsoimme kohdistuvan keskuskaupunkiin, jos se ilmeni selvästi jutun sisällöstä. Pelkkä otsikko ei sitä aina keronut.

10 Oletimme, että jaettu sisältö oli pääosin julkaistu kolmen viikon aikana: viikko ennen ja viikko jälkeen näyteviikkojemme. Joissakin tapauksissa tarkistimme otsikko- ja sanahauilla, onko juttu ilmestynyt konsernin muissa lehdissä.

---

11 Käytännössä ei ollut mahdollista käydä läpi kaikkia konsernin lehtiä sen selvittämiseksi, onko yksittäinen juttu tai sivu laajalle alueelle tarkoitettua Väli-Suomen Median aineistoa vai rajatun Kaakon Viestinnän lehdissä tuotettua. Useimmissa tapauksissa jutun luonne selvisi sitä luettaessa.

12 Todennäköisesti nämä jutut ovat STT:n ja/tai Uutissuomalaisen aineistoa. Niiden vähäisestä määrästä (noin 5 500 pmm) johtuen kohdentumisella ei ole kokonaisuuden kannalta merkitystä. Koska oli vaikeaa selvittää, oliko ne julkaistu sellaisenaan vai oliko niiden sisältöä muokattu toimituksessa, jätimme ne ”muu jaettu” -osastoon.

13 Koska Lehtisaaren ym. (2024) tutkimuksessa päällekkäisyyttä mitattiin juttujen määrän eikä niiden palstamillimetrien perusteella, tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia.

14 Kaakon Viestinnän lehdet luopuivat jokapäiväisistä pääkirjoituksista: ”Lehdessä on lukijoille huomattavasti merkityksellisempiä sisältöjä kuin pääkirjoitukset.” *Journalisti* 13.10.2020. Luettu 5.1.2015. <https://journalisti.fi/uutiset/2020/10>